HOTĂRÂREA TRIBUNALULUI (Camera a cincea)

9 septembrie 2009 *

În cauza T-301/04,

Clearstream Banking AG, cu sediul în Frankfurt am Main (Germania),

Clearstream International SA, cu sediul în Luxemburg (Luxemburg),

reprezentate de H. Satzky și B. Maassen, avocați,

reclamante,

* Limba de procedură: germana.

împotriva

Comisiei Comunităților Europene, reprezentată inițial de domnii T. Christoforou, A. Nijenhuis și M. Schneider și ulterior de domnii Nijenhuis și R. Sauer, în calitate de agenți,

pârâtă,

având ca obiect o cerere de anulare a Deciziei C (2004) 1958 final a Comisiei din 2 iunie 2004 privind o procedură în temeiul articolului 82 [CE] [cazul COMP/38.096 – Clearstream (compensare și decontare)],

TRIBUNALUL DE PRIMĂ INSTANȚĂ
AL COMUNITĂȚILOR EUROPENE (Camera a cincea),

compus din domnii M. Vilaras, președinte, M. Prek (raportor) și V. M. Ciucă, judecători,

grefier: doamna C. Kristensen, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 8 octombrie 2008,

pronunță prezenta

Hotărâre

Situația de fapt

1 A doua reclamantă, Clearstream International SA (denumită în continuare „CI”), cu sediul în Luxemburg, este o societate holding care le deține pe prima reclamantă, Clearstream Banking AG (denumită în continuare „CBF”), cu sediul în Frankfurt am Main (Germania), și pe Clearstream Banking Luxembourg SA (denumită în continuare „CBL”). Grupul Clearstream furnizează servicii de compensare, decontare și custodie a titlurilor de valoare. CBL și Euroclear Bank SA (denumită în continuare „EB”), cu sediul în Bruxelles (Belgia), sunt singurii doi depozitari centrali internaționali de titluri de valoare care își desfășoară în prezent activitatea în Uniunea Europeană. CBF este depozitarul central de titluri de valoare în Germania și în prezent singura bancă ce are statutul de bancă în care sunt depuse titluri de valoare (Wertpapiersammelbank).

2 La 22 martie 2001, Comisia Comunităților Europene a declanșat o investigație din oficiu privind serviciile de compensare și decontare, prin adresarea unei prime serii de solicitări de informații către anumite instituții, apoi a unor solicitări suplimentare, axate pe eventualul comportament abuziv al CI și CBF.

3 La 28 martie 2003, Comisia a adresat reclamantelor o comunicare privind obiecțiunile, la care acestea au răspuns la 30 mai 2003. Audierea s-a desfășurat la 24 iulie 2004. În calitate de terț interesat în cadrul procedurii, pe parcursul audierii, EB și-a exprimat opinia cu privire la definirea pieței și ca răspuns la o solicitare de informații din partea Comisiei.

4 Reclamantele au avut acces la dosarul Comisiei la 14 aprilie și la 9 noiembrie 2003. Prin scrisoarea din 17 noiembrie 2003, Comisia a supus atenției reclamantelor modul în care intenționa să utilizeze anumite elemente depuse la dosar după acordarea accesului la dosar, la 14 aprilie 2003, precum și informațiile referitoare la costuri furnizate de reclamante în urma audierii din luna iulie, și le-a invitat să își exprime comentariile. Reclamantele au răspuns prin scrisoarea din 1 decembrie 2003.

Decizia atacată

5 La 2 iunie 2004, Comisia a adoptat Decizia C (2004) 1958 final privind o procedură în temeiul articolului 82 [CE] (denumită în continuare „decizia atacată"). Prin această decizie, Comisia a imputat reclamantelor încălcarea articolului 82 CE, pe de o parte, prin refuzul de a furniza servicii primare de compensare și decontare către EB și prin faptul că au făcut dovada unei discriminări în privința acesteia și, pe de altă parte, prin aplicarea unor prețuri discriminatorii în detrimentul EB.

6 Decizia atacată conține informații generale privind compensarea și decontarea operațiunilor cu titluri de valoare, ale căror aspecte esențiale sunt reproduse în continuare.

7 Realizarea operațiunilor de cumpărare și vânzare a titlurilor de valoare necesită o verificare permanentă a proprietății titlurilor de valoare respective, în vederea garantării securității juridice în cazul transferului de proprietate ca urmare a operațiunii de cumpărare sau de vânzare și în vederea asigurării serviciului continuu al procesului. Pentru acest motiv, tranzacționarea unui titlu de valoare trebuie urmată de o serie de operațiuni complementare.

8 Compensarea (clearing) este procesul care are loc între tranzacționare și decontare. Compensarea asigură că vânzătorul și cumpărătorul au căzut de acord asupra unei tranzacții identice și că vânzătorul vinde titlurile de valoare pe care are dreptul să le vândă. Decontarea (settlement) este transferul final al titlurilor de valoare de la vânzător

la cumpărător și transferul final al fondurilor de la cumpărător la vânzător, precum și înscrierile relevante în conturile de titluri de valoare.

9 Există trei categorii de prestatori de servicii de compensare și decontare:

— depozitarul central de titluri de valoare („Central Security Depository", denumit în continuare „CSD") este o entitate care deține și administrează titluri de valoare și care permite efectuarea de tranzacții cu titluri de valoare, precum transferul titlurilor între două părți, prin înregistrări contabile; în țara sa de origine, CSD furnizează servicii de compensare și decontare a tranzacțiilor cu titluri de valoare pe care le deține (în custodie finală); de asemenea, poate oferi servicii în calitate de intermediar în activități de compensare și decontare transfrontaliere, în cazul în care depozitul primar de titluri de valoare se află în altă țară;

— depozitarul central internațional de titluri de valoare („International Central Securities Depository", denumit în continuare „ICSD") este o organizație al cărei principal obiect de activitate îl reprezintă compensarea și decontarea de titluri de valoare într-un mediu internațional; acesta asigură compensarea și decontarea titlurilor de valoare internaționale sau tranzacții transfrontaliere cu titluri de valoare naționale;

— băncile, în calitate de intermediari, oferă clienților lor servicii aferente operațiunilor cu titluri de valoare, în Uniunea Europeană acestea fiind, în general, naționale.

10 Toate titlurile de valoare trebuie să fie depuse în formă fizică sau electronică la o entitate în scopul păstrării lor în custodie la această entitate.

11 În Germania, Depotgesetz (legea germană privind depunerea titlurilor de valoare) prevede două categorii de custodie finală a titlurilor de valoare: custodie sigură colectivă și custodie sigură individuală. În cazul custodiei sigure colective, titlurile de valoare fungibile și adaptate din punct de vedere tehnic la aceeași categorie, depuse de mai mulți deponenți și/sau proprietari, sunt păstrate sub forma unui depozit colectiv unic.

12 În vederea adoptării deciziei atacate și în special a definirii pieței, Comisia a introdus o distincție între serviciile „primare” și serviciile „secundare” de compensare și decontare.

13 Potrivit deciziei atacate, activitățile primare de compensare și decontare sunt efectuate de însăși entitatea care asigură custodia finală a titlurilor de valoare, la fiecare modificare a poziției în conturile de titluri de valoare pe care le deține.

14 Potrivit deciziei atacate, activitățile secundare de compensare și decontare sunt efectuate de intermediari, și anume de actori de pe piață diferiți de entitatea la care sunt păstrate titlurile de valoare (în speță băncile, ICSD și CSD care nu sunt entități germane).

15 Activitățile secundare de compensare și decontare acoperă fie tranzacții internalizate, cu alte cuvinte, atunci când o tranzacție are loc între doi clienți ai aceluiași intermediar, permițând astfel efectuarea operațiunilor în conturile acestui intermediar, fără înscrierea relevantă la nivelul CSD, fie operațiuni-oglindă, prin care intermediarii financiari efectuează înscrieri în cont necesare pentru a reflecta rezultatul activităților de compensare și decontare efectuate de CSD în conturile clienților lor. În al doilea caz, intermediarii pot furniza clienților lor servicii de compensare și decontare numai dacă există o legătură cu sistemul CSD.

16 În funcție de nevoi, accesul depozitarilor intermediari la depozitarul central poate fi direct (în calitate de membru sau de client) sau indirect (printr-un intermediar). În prezenta cauză, legătura dintre CBF și clienții săi este asigurată de sistemul de decontare al CBF, constituit de Cascade și Cascade RS. Cascade este un sistem informatic care permite intrarea și cuplarea instrucțiunilor de decontare și constituie de asemenea platforma de decontare pentru aceste instrucțiuni. Cascade RS (Registered Shares, însemnând acțiuni nominative) este un subsistem al Cascade care permite clienților CBF să introducă informații specifice solicitate de procesul de înregistrare și de anulare a înregistrării pentru acțiunile nominative. Există două tipuri de acces la Cascade și la Cascade RS: accesul manual (denumit și „online") și accesul în totalitate automatizat datorită transferului de fișiere.

17 Potrivit deciziei atacate [considerentele (196)-(198)], piața geografică relevantă este piața germană, în măsura în care titlurile de valoare emise în conformitate cu legea germană sunt păstrate în custodie finală în Germania.

18 Comisia constată că, potrivit articolului 5 din Depotgesetz, toate titlurile de valoare păstrate în Germania în custodie sigură colectivă trebuie deținute de o bancă autorizată de depozitare a titlurilor de valoare și că în prezent CBF este singurul depozitar de acest tip din Germania. Precizând că în Germania custodia sigură colectivă este forma cea mai utilizată de păstrare a titlurilor de valoare, Comisia notează că, în opinia reclamantelor, 90 % din titlurile de valoare germane existente sunt depuse la CBF [considerentele (23)-(25) ale deciziei atacate].

19 Cu privire la delimitarea pieței relevante a serviciilor, Comisia constată [considerentele (199) și (200) ale deciziei atacate] că, în privința intermediarilor care solicită acces direct la CBF, accesul indirect la CBF nu este o soluție de substituire; furnizarea de către CBF de servicii de compensare și decontare primare clienților care au aderat la condițiile generale are loc pe o piață diferită de furnizarea acelorași servicii către CSD și ICSD; în privința intermediarilor care solicită servicii de compensare și decontare primare pentru a putea oferi în mod eficient servicii de compensare și decontare secundare, activitățile secundare de compensare și decontare nu reprezintă o soluție de substituire viabilă din punct de vedere economic; în privința acestor intermediari, serviciile de compensare și decontare primare furnizate de entități diferite de CBF nu constituie o soluție de substituire viabilă. Din aceste împrejurări, Comisia concluzio-

nează că nu există substituibilitate nici în privința cererii, nici în privința ofertei, deoarece acești intermediari nu pot să opteze cu ușurință pentru un alt furnizor sau pentru acces indirect la serviciile relevante și că, într-un viitor apropiat, nicio altă societate nu va putea să furnizeze aceleași servicii.

20 Prin urmare, potrivit definiției date de Comisie, piața relevantă este piața furnizării de către CBF către intermediari precum CSD și ICSD de servicii de compensare și decontare primare pentru titlurile de valoare emise în conformitate cu legea germană [considerentul (201) al deciziei atacate].

21 Comisia concluzionează că CBF deține o poziție dominantă pe piața relevantă, întrucât activitățile primare de compensare și decontare privind tranzacții cu titluri de valoare emise și păstrate în custodie sigură colectivă în conformitate cu legea germană sunt efectuate de CBF, în calitate de bancă unică de depozitare a titlurilor de valoare în Germania. La momentul producerii faptelor, această poziție a CBF nu făcea, în opinia Comisiei, obiectul unor presiuni din partea concurenței efective de pe piața germană. În plus, ca urmare a numeroase obstacole majore la noile intrări pe piață, Comisia consideră că este exclusă posibilitatea noilor intrări care să exercite asupra CBF, în viitorul previzibil, o constrângere concurențială [considerentele (206), (208) și (215) ale deciziei atacate].

22 Potrivit deciziei atacate [considerentele (154), (216), (301) și (335)], comportamentul abuziv al reclamantelor a constat în:

— refuzul de a furniza servicii de compensare și decontare primare pentru acțiunile nominative, prin împiedicarea accesului direct la Cascade RS, și exercitarea unei discriminări față de EB privind furnizarea acestor servicii; refuzul de a furniza un acces direct la Cascade RS și discriminarea nejustificată în această privință nu sunt

două încălcări distincte, ci mai degrabă două manifestări ale aceluiași comportament, întrucât discriminarea nejustificată există prin faptul că, pe durata a aproximativ doi ani, reclamantele au refuzat să furnizeze EB aceleași servicii pe care le-au furnizat cu rapiditate altor clienți comparabili în situații echivalente;

— aplicarea, în detrimentul EB, a unor prețuri discriminatorii pentru serviciile de compensare și decontare primare, prin facturarea, pentru servicii echivalente, a unor prețuri mai ridicate decât în cazul altor clienți comparabili (CSD și ICSD, care efectuează întotdeauna operațiuni transfrontaliere), fără o justificare obiectivă.

23 Comisia constată că refuzul de a furniza un acces direct la serviciile de compensare și decontare primare în legătură cu acțiunile nominative afectează inovația și concurența în cadrul furnizării unor servicii transfrontaliere de compensare și decontare secundare și, în definitiv, produce prejudicii consumatorilor de pe piața unică [considerentele (228)-(237) ale deciziei atacate].

24 Tot potrivit deciziei atacate [considerentele (338) și (339)], Germania este o parte substanțială a Comunității. În plus, comerțul dintre statele membre este afectat prin natura transfrontalieră a furnizării de către CBF către EB a unor servicii de compensare și decontare primare pentru titlurile de valoare păstrate în custodie sigură colectivă în Germania. Volumul important al tranzacțiilor desfășurate de EB cu titluri de valoare emise în Germania demonstrează efectul substanțial asupra schimburilor dintre statele membre.

25 Partea dispozitivă a deciziei atacate are următorul cuprins:

„Articolul 1

[CBF] și [CI] au încălcat articolul 82 [CE] după cum urmează:

(a) prin refuzul de a furniza servicii de compensare și decontare primare pentru acțiunile nominative către [EB] și predecesorul acesteia, în intervalul cuprins între 3 decembrie 1999 și 19 noiembrie 2001, în mod nejustificat și pe o perioadă nerezonabilă, făcând dovada unei discriminări în privința [EB] și a predecesorului acesteia, pe parcursul aceleiași perioade, în ceea ce privește furnizarea de servicii de compensare și decontare primare în legătură cu acțiunile nominative;

(b) prin aplicarea de prețuri discriminatorii în detrimentul [EB] și al predecesorului acesteia în ceea ce privește serviciile de compensare și decontare primare pe care le-au furnizat în perioada 1 ianuarie 1997-1 iulie 1999 în cazul [CBF] și în perioada 1 iulie 1999-1 ianuarie 2002 în cazul [CI] și [CBF].

Articolul 2

[CBF] și [CI] se abțin pe viitor de la orice acțiune sau comportament care contravine articolului 82 [CE], astfel cum sunt descrise la articolul 1 din decizie.

Articolul 3

Prezenta decizie se adresează:

1. [CBF]

2. [CI]

[…]”

Procedura și concluziile părților

26 Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 28 iulie 2004, reclamantele au introdus prezenta acțiune.

27 La 26 octombrie 2005, reclamantele au depus o scrisoare la care este anexată broșura *Internalisation of Settlement*. La 10 noiembrie 2005, Tribunalul a decis depunerea acestei scrisori la dosar. La 29 noiembrie 2005, Comisia a depus observațiile sale referitoare la această decizie a Tribunalului. La 14 decembrie 2005, Tribunalul a decis depunerea acestor observații la dosar.

28 Întrucât compunerea camerelor Tribunalului a fost modificată, judecătorul raportor a fost repartizat la Camera a cincea, căreia prezenta cauză i-a fost, așadar, atribuită.

29 Pe baza raportului judecătorului raportor, Tribunalul (Camera a cincea) a decis deschiderea procedurii orale.

30 Pledoariile părților și răspunsurile acestora la întrebările adresate de Tribunal au fost ascultate în ședința publică din 8 octombrie 2008.

31 Reclamantele solicită Tribunalului:

— anularea deciziei atacate în măsura în care prin aceasta se constată existența unui abuz de poziție dominantă și prin care li se impune o obligație de abținere;

— obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată.

32 Comisia solicită Tribunalului

— respingerea acțiunii;

— obligarea reclamantelor la plata cheltuielilor de judecată.

În drept

33 Reclamantele își întemeiază acțiunea pe patru motive. În primul rând, contestă definiția pieței relevante, precum și existența unei poziții dominante. În al doilea rând, contestă caracterul abuziv al comportamentului lor atât în ceea ce privește refuzul de a furniza servicii, cât și prețurile aplicate în privința EB. În al treilea rând, susțin că nu i se poate imputa CI comportamentul ilicit al CBF. În al patrulea rând, contestă legalitatea deciziei atacate din cauza caracterului său imprecis.

1. *Cu privire la primul motiv, întemeiat pe o definiție eronată a pieței relevante a serviciilor și pe inexistența poziției dominante a reclamantelor*

Argumentele părților

34 Reclamantele și Comisia sunt de acord asupra faptului că teritoriul Germaniei constituie piața geografică relevantă.

35 Cu toate acestea, în opinia reclamantelor, delimitarea pieței relevante decurge din faptul că titlurile de valoare depuse – iar nu titlurile de valoare emise, după cum ar reieși din decizia atacată – în conformitate cu legea germană sunt depuse în Germania.

36 În ceea ce privește piața relevantă a serviciilor, reclamantele contestă distincția efectuată de Comisie între serviciile primare și serviciile secundare de procesare post-tranzacționare a titlurilor de valoare. Delimitarea pieței ar trebui efectuată numai pe baza prestației oferite pe piață, și anume transferul dreptului de proprietate asupra titlurilor de valoare vândute. Această procesare post-tranzacționare ar avea loc doar o singură dată și numai în legătură cu părțile la tranzacție. Chiar în cazul în care această procesare este efectuată de CBF, aceasta nu ar furniza servicii „primare", ci numai serviciile existente de compensare și decontare. Comisia ar fi considerat în mod greșit că, în acest caz, depozitarii intermediari trebuie mai întâi să dobândească un serviciu al CBF pentru ca, la rândul lor, să îl poată furniza din nou. În realitate, depozitarii intermediari nu ar face decât să transmită CBF instrucțiunile și remunerația părților la tranzacție și să aplice în cadrul procedurilor lor de înscriere procesarea efectuată de CBF.

37 În opinia reclamantelor, în vederea delimitării pieței relevante, decizia atacată este întemeiată în mod greșit pe punctul de vedere al depozitarilor intermediari. În realitate, solicitanții serviciilor în discuție ar fi vânzătorii și cumpărătorii de titluri de valoare care, întrucât nu dețin în mod direct aceste titluri, ar deveni solicitanții prestației ce constă în transferul de proprietate. Depozitarii intermediari ar fi solicitanții de servicii de procesare post-tranzacționare numai dacă, la rândul lor, au calitatea de părți la o tranzacție cu titluri de valoare, însă în acest caz nu și-ar desfășura activitatea în calitate de depozitari intermediari. În plus, adoptarea punctului de vedere exprimat de depozitarii intermediari ar contrazice anumite decizii anterioare ale Comisiei.

38 Reclamantele contestă teza unei piețe care conține un lanț vertical de creare a valorii adăugate, în cadrul căreia procesarea tranzacției la CBF și la alți furnizori de servicii secundare s-ar efectua pe două niveluri diferite. Pe de altă parte, în memoriul său în apărare, Comisia s-ar contrazice asupra acestui aspect. Reclamantele se întemeiază pe o piață unică a serviciilor de compensare și decontare pentru titlurile de valoare germane, la un singur nivel, în cadrul căreia CBF s-ar afla în concurență cu EB și cu alte întreprinderi pentru aceiași clienți finali.

39 Astfel, în opinia reclamantelor, ofertanții de servicii de compensare și decontare sunt toți deținătorii, direct (depozitarul final) sau indirecți (depozitarii intermediari), ai titlurilor de valoare în discuție, care pot realiza transferul proprietății. Întrucât natura și conținutul prestațiilor lor sunt identice, din perspectiva solicitanților nu ar prezenta

importanță dacă se adresează depozitarului final sau depozitarilor intermediari. De altfel, solicitanții s-ar adresa mai des depozitarilor intermediari decât depozitarului final. Prin urmare, CBF nu ar fi unicul ofertant pe piața relevantă a serviciilor, ci s-ar afla în concurență cu toți depozitarii intermediari ai acestor titluri de valoare, împrejurare admisă de asemenea de Comisie, cel puțin în principiu.

40 În acest context, CBF s-ar afla în concurență cu diverșii depozitari intermediari, însă aceștia ar fi deopotrivă clienți ai CBF. Întrucât necesită deschiderea unui cont și punerea în aplicare a unor căi de comunicare, accesul depozitarilor intermediari la depozitarul final ar constitui fundamentul unui raport de concurență verticală și orizontală între clienți. Printr-o decizie anterioară a Comisiei s-ar fi admis deja posibilitatea ca anumite raporturi între întreprinderi să aibă ca efect crearea unei situații de concurență între ele.

41 Reclamantele susțin că în Germania, în conformitate cu Depotgesetz, numai depozitarea colectivă de titluri colective – iar nu depozitarea colectivă în general, astfel cum ar susține Comisia – ar trebui efectuată într-o bancă depozitară de titluri de valoare, și anume CBF. În plus, funcția CSD în cadrul unei asemenea depozitări colective de titluri colective ar constitui o funcție de control și ar privi numai legătura dintre părțile patrimoniului colectiv și proprietarii acestora în cadrul depozitării. Astfel, chiar pentru această categorie de titluri de valoare și atunci când depozitarul intermediar ar îndeplini condițiile respective, serviciile de compensare și decontare ar fi furnizate numai de depozitarul intermediar, fără nicio intervenție din partea CBF, care ar continua să fie posesorul direct al titlurilor de valoare. Monopolul de depozitare al CBF pentru titlurile de valoare colective plasate în depozit colectiv nu ar determina monopolul procesării post-trazacționare al operațiunilor cu titluri de valoare. Pe de altă parte, reclamantele nu ar fi susținut niciodată, după cum ar afirma Comisia, că depozitarii intermediari ar depinde de „ajutorul" depozitarului final pentru transferul proprietății asupra cotelor-părți ale titlurilor de valoare colective.

42 Comisia ar fi ignorat posibilitatea procesărilor interne, în cadrul cărora decontarea ar avea loc la un depozitar intermediar, atât de necesar pe baza deschiderii noilor conturi la acesta. Din cauza creșterii acestui tip de procesări, numărul clienților CBF ar scădea de

mai mulți ani. În această privință, reclamantele depun broșura *Internalisation of Settlement,* care expune procedeul și importanța acestui tip de procesare. Reclamantele adaugă că reglementarea privind bursa de la Frankfurt am Main, citată de Comisie în sensul că protejează CBF de acest tip de concurență, a fost modificată și că, în niciun caz, nu este aplicabilă tranzacțiilor cu titluri de valoare negociate direct, în discuție în prezenta cauză.

43 Reclamantele susțin că, întrucât nu există o piață autonomă a serviciilor primare de procesare post-tranzacționare, distincția suplimentară efectuată de Comisie între, pe de o parte, clienții care au aderat la condițiile generale, deopotrivă depozitari intermediari, și, pe de altă parte, CSD și ICSD, care necesită un acces direct la CBF, este inoperantă. Pe de altă parte, o asemenea distincție nu poate fi întemeiată pe Hotărârea Curții din 31 mai 1979, Hugin Kassaregister și Hugin Cash Registers/Comisia (22/78, Rec., p. 1869).

44 În această privință, pe de o parte, reclamantele susțin că CBF nu furnizează servicii de procesare post-tranzacționare la trei categorii de clienți menționați mai sus. Pe de altă parte, reclamantele susțin că, în calitate de depozitari intermediari, aceste trei categorii de clienți ar obține de la CBF, în esență, aceleași servicii, însă s-ar afla și în concurență cu aceasta în domeniul compensării și al decontării. O atare împrejurare este confirmată de însăși Comisia în Comunicarea COM (2004) 312 final din 28 aprilie 2004, adresată Consiliului și Parlamentului European – Compensare și decontare-livrare în Uniunea Europeană – Un plan pentru a avansa. În schimb, prestarea acestor servicii și, prin urmare, prețul acestora ar putea fi diferit, în conformitate cu cerințele diferite din partea clienților. Această situație ar explica motivul pentru care un acces direct la CBF ar prezenta o importanță mai mare pentru anumiți clienți decât pentru alți clienți, însă nu ar permite să se considere că acești clienți fac parte din piețe diferite.

45 În sfârșit, Comisia nu ar fi făcut nicio constatare cu privire la raporturile de concurență existente în realitate între depozitarii finali și depozitarii intermediari în domeniul serviciilor de compensare și decontare, în conformitate cu opiniile exprimate de reclamante, de EB și de terți.

46 Comisia solicită respingerea acestei argumentări.

Aprecierea Tribunalului

47 Trebuie arătat, cu titlu introductiv, că, în măsura în care implică aprecieri economice complexe din partea Comisiei, definiția pieței produsului poate face obiectul numai al unui control restrâns al instanței comunitare. Totuși, acest lucru nu oprește instanța comunitară să controleze interpretarea de către Comisie a datelor de natură economică. În această privință, acesteia îi revine obligația să verifice dacă aprecierea Comisiei s-a întemeiat pe elemente de probă care sunt exacte, fiabile și coerente, care constituie ansamblul datelor relevante care trebuie luate în considerare pentru a aprecia o situație complexă și care sunt de natură să susțină concluziile care sunt deduse de aici (a se vedea Hotărârea Tribunalului din 17 septembrie 2007, Microsoft/Comisia, T-201/04, Rep., p. II-3601, punctul 482 și jurisprudența citată).

48 În această privință, trebuie amintit că, în conformitate cu o jurisprudență constantă, în scopul analizării poziției, eventual dominante, a unei întreprinderi pe o piață sectorială determinată, posibilitățile de exercitare a concurenței trebuie evaluate în cadrul pieței care grupează ansamblul produselor sau al serviciilor care, în funcție de caracteristicile lor, sunt apte să satisfacă nevoi constante și sunt greu de substituit cu alte produse sau servicii. Mai mult, având în vedere că determinarea pieței relevante servește la evaluarea faptului dacă întreprinderea în cauză are posibilitatea de a împiedica menținerea unei concurențe efective și de a avea un comportament într-o măsură apreciabilă independent de cel al concurenților și al clienților săi, nu este posibilă limitarea, în acest scop, numai la analiza caracteristicilor obiective ale serviciilor în cauză, ci este de asemenea necesar să se ia în considerare condițiile de concurență și structura cererii și a ofertei de pe piață (Hotărârea Curții din 9 noiembrie 1983, Michelin/Comisia, 322/81, Rec., p. 3461, punctul 37, Hotărârea Tribunalului din 30 martie 2000, Kish Glass/Comisia, T-65/96, Rec., p. II-1885, punctul 62, și Hotărârea Tribunalului din 17 decembrie 2003, British Airways/Comisia, T-219/99, Rec., p. II-5917, punctul 91).

49 Noțiunea de piață relevantă implică faptul că o concurență efectivă poate să existe între produsele care fac parte din această piață, ceea ce presupune un grad suficient de substituibilitate, în vederea aceleiași utilizări, între toate produsele care fac parte din aceeași piață (Hotărârea Curții din 13 februarie 1979, Hoffmann-La Roche/Comisia, 85/76, Rec., p. 461, punctul 28).

50 Pentru a ajunge la definiția contestată a pieței serviciilor în prezenta cauză, Comisia a ținut seama de substituibilitatea serviciilor atât din perspectiva cererii, cât și a ofertei. În această privință, din Comunicarea Comisiei privind definirea pieței relevante în sensul dreptului comunitar al concurenței [JO 1997, C 372, p. 5, Ediție specială, 08/vol. 3, p. 60, punctul (7)] reiese că „[o] piață relevantă a produsului cuprinde toate produsele și/sau serviciile pe care consumatorul le consideră interschimbabile sau substituibile, datorită caracteristicilor, prețului și utilizării căreia acestea îi sunt destinate". În plus, după cum se arată la punctul (20) din aceeași comunicare, pentru definirea pieței relevante se poate ține seama de asemenea de substituibilitatea la nivelul ofertei, în cazurile în care aceasta ar avea efecte echivalente celor ale substituției la nivelul cererii în ceea ce privește eficacitatea și nivelul imediat. Acest lucru înseamnă că furnizorii sunt în măsură să își reorienteze producția spre produsele relevante și să le comercializeze pe termen scurt fără a suporta costuri sau riscuri suplimentare semnificative ca reacție la variațiile mici, dar permanente, ale prețurilor relative.

51 Comisia își începe analiza cu problematica, pe care o consideră concludentă, a eventualei substituibilități a serviciilor din perspectiva solicitanților, și anume depozitarii intermediari precum CSD și ICSD. Comisia a efectuat mai multe teste de substituibilitate prin analizarea diferitelor exemple posibile pe piața relevantă a serviciilor. În acest cadru, Comisia a luat în considerare punctul de vedere al diferiților operatori de pe piață, precum și punctul de vedere al reclamantelor.

52 În primul rând, reclamantele susțin că solicitanții serviciilor de procesare post-tranzacționare sunt vânzătorii și cumpărătorii de titluri de valoare.

53 Această argumentare nu este convingătoare. Din decizia atacată [considerentul (122)] reiese că, în opinia reclamantelor, CBF are trei categorii de clienți pentru serviciile de decontare, și anume clienții care au aderat la condițiile generale (denumiți în continuare „clienți-condiții generale”, în principal băncile), CSD care nu sunt entități germane și ICSD. În plus, reclamantele afirmă în cererea introductivă că CBF are drept clienți numai instituții de credit și alți intermediari financiari. Rezultă că, astfel cum amintește Comisia, nu există niciun raport contractual și, prin urmare, nicio obligație între părțile la tranzacție și CBF. Astfel, legătura contractuală există numai între CBF și depozitarul intermediar și între acesta din urmă și clientul său, parte la tranzacție. Serviciile de compensare și decontare furnizate de CBF depozitarilor intermediari se efectuează în schimbul unei remunerații distincte și permit depozitarilor intermediari să își respecte propriile obligații în privința clienților lor.

54 Teza existenței unei piețe generale a serviciilor de compensare și de decontare susținută de reclamante, în cadrul căreia solicitanții ar fi părțile la tranzacții (inclusiv depozitarii intermediari atunci când acționează pe seama lor), trebuie respinsă. Pe de o parte, după cum s-a amintit în considerentul (34) al deciziei atacate, părțile la tranzacție sunt solicitanții de servicii efectuate de intermediari care păstrează titlurile de valoare în numele și pe seama clienților lor la depozitarul final. Pe de altă parte, în cazul majorității titlurilor de valoare emise în conformitate cu legea germană și în afara posibilităților de procesări internalizate, intermediarii nu pot furniza servicii de compensare și decontare complete deoarece nu sunt deținătorii finali ai acestor titluri. În schimb, CBF nu poate furniza servicii pentru aceleași părți, întrucât acestea nu au conturi de titluri de valoare deschise la această entitate. Acționând pe seama părților la tranzacție, depozitarii intermediari desfășoară o activitate de prestare de servicii autonomă (a se vedea în acest sens Hotărârea British Airways/Comisia, punctul 48 de mai sus, punctul 93).

55 Cu privire la afirmația reclamantelor potrivit căreia adoptarea punctului de vedere exprimat de depozitarii intermediari contrazice anumite decizii anterioare ale Comisiei, aceasta este lipsită de pertinență. Astfel, prezenta cauză se diferențiază de împrejurările de fapt din cauzele invocate de reclamante. În orice ipoteză, trebuie amintită obligația Comisiei de a efectua o analiză individualizată a împrejurărilor proprii fiecărei cauze, fără a avea obligația să respecte deciziile anterioare care privesc alți operatori economici, alte piețe de produse și servicii sau alte piețe geografice în momente diferite (Hotărârea Tribunalului din 30 septembrie 2003, Cableuropa și alții/Comisia, T-346/02 și T-347/02, Rec., p. II-4251, punctul 191). Astfel, reclamantele nu

au dreptul să conteste constatările Comisiei pentru motivul că diferă de cele efectuate anterior într-o altă cauză, chiar dacă se presupune că pieţele relevante în cele două cauze sunt similare, chiar identice (Hotărârea Tribunalului din 14 decembrie 2005, General Electric/Comisia, T-210/01, Rec., p. II-5575, punctul 118; a se vedea de asemenea în acest sens Hotărârea Tribunalului din 9 iulie 2007, Sun Chemical Group şi alţii/Comisia, T-282/06, Rep., p. II-2149, punctul 88).

56 În plus, reclamantele contestă concluzia Comisiei potrivit căreia furnizarea de către CBF de servicii de compensare şi decontare primare clienţilor-condiţii generale, deopotrivă depozitari intermediari, constituie o piaţă diferită de furnizarea acestor servicii către CSD şi ICSD [considerentul (149) şi următoarele ale deciziei atacate]. Or, se impune constatarea că, pe baza informaţiilor comunicate de reclamante privind natura serviciilor furnizate, preţurile aplicate de acestea, acordurile de bază şi cererea efectivă din partea categoriilor de clienţi, Comisia a putut în mod valabil să ajungă la această concluzie. Astfel, Comisia a constatat că, dacă serviciile furnizate acestei categorii de clienţi reprezentau o soluţie de substituire viabilă pentru CSD şi de ICSD, acestea ar fi recurs în mod normal la aceste servicii, dat fiind preţul net inferior facturat clienţilor-condiţii generale. Pe de altă parte, spre deosebire de ICSD şi CSD care nu sunt entităţi germane, numeroşi clienţi-condiţii generale sunt bănci din Germania care procesează tranzacţii naţionale. Reclamantele nu furnizează niciun element de natură să infirme aprecierea Comisiei cu privire la acest aspect. De asemenea, se impune constatarea că, deşi în decizia atacată Comisia face referire în mod expres la Hotărârea Hugin Kassaregister şi Hugin Cash Registers/Comisia, punctul 43 de mai sus, această referire nu este efectuată în cadrul distincţiei dintre clienţii-condiţii generale şi CSD şi ICSD. Prin urmare, acest ultim argument al reclamantelor este inoperant.

57 Aşadar, Comisia a considerat în mod întemeiat că depozitarii intermediari precum CSD şi ICSD erau solicitanţii serviciilor de compensare şi decontare oferite de CBF.

58 În al doilea rând, reclamantele critică analiza Comisiei conform căreia nu există substituibilitate din punctul de vedere al ofertei, întrucât nicio altă societate în afară CBF nu ar fi în măsură, în viitorul apropiat, să furnizeze servicii de compensare şi

decontare primare de tipul celui solicitat de intermediari precum CSD și ICSD pentru tranzacții asupra titlurilor de valoare emise în conformitate cu legea germană și păstrate de aceasta [considerentul (200) al deciziei atacate]. Reclamantele susțin că, din punctul de vedere al ofertei, piața este constituită din toți deținătorii, direct (depozitarul final) sau indirecți (depozitarii intermediari), ai titlurilor de valoare respective care pot realiza transferul de proprietate și cu care CBF se află, așadar, în concurență.

59 În această privință, reclamantele susțin că nu depozitarea colectivă în general trebuie efectuată într-o bancă de depozitare de titluri de valoare, ci doar depozitarea colectivă de titluri colective în care sunt încorporate mai multe drepturi care nu sunt materializate, ci există doar în calitate de părți virtuale ale unui întreg. În acest cadru, monopolul de depozitare al CBF nu ar determina monopolul de procesare post-tranzacționare al operațiunilor cu titluri de valoare.

60 Această argumentare trebuie respinsă. Pe de o parte, distincția dintre titlurile de valoare colective și titlurile de valoare individuale nu schimbă cu nimic faptul că CBF este, potrivit propriilor declarații, depozitarul a 90 % din toate titlurile de valoare existente care sunt emise în Germania [considerentul (170) al deciziei atacate]. În altă ordine de idei, în cuprinsul cererii introductive, reclamantele confirmă faptul că emitenții își eliberează titlurile de valoare, în majoritatea timpului, sub forma unor titluri colective. Pe de altă parte, după cum Comisia a constatat în considerentul (137) al deciziei atacate, chiar dacă decizia privește numai serviciile de compensare și decontare, acestea nu pot fi complet separate de custodie, deoarece compensarea și decontarea sunt posibile numai pentru titlurile de valoare care fac obiectul unei custodii. În plus, trebuie amintit că înseși reclamantele au confirmat legătura dintre monopolul CBF în domeniul custodiei și o decontare rapidă și sigură. Astfel, reclamantele au afirmat că, „[a]tunci când depozitari intermediari – de exemplu, intermediari financiari, dar și ICSD, bănci depozitare etc. – [nu erau] în măsură să efectueze compensarea și decontarea, depozitarul final [CSD] [trebuia] să le efectueze în mod efectiv” și că „[t]oate titlurile de valoare fungibile germane – ce reprez[entau] mai mult de 90 % din titlurile de valoare germane existente – [erau] depuse în depozitele CBF, împrejurare care permite[a] o decontare rapidă și sigură în înscrisurile contabile” [considerentele (165) și (170) ale deciziei atacate].

61 În plus, argumentul reclamantelor potrivit căruia piața trebuie delimitată în funcție de faptul că titlurile de valoare depuse, iar nu cele emise, în conformitate cu legea germană, sunt depuse în Germania, este contrar declarațiilor lor pe parcursul procedurii administrative. În special din considerentele (23) și (197) ale deciziei atacate reiese că, potrivit răspunsului lor din 30 mai 2003 la comunicarea privind obiecțiunile, titlurile de valoare emise în conformitate cu legea germană sunt în practică depuse în Germania, situație care nu se regăsește în cazul titlurilor de valoare care nu sunt emise în Germania, și că, „în practică, custodia sigură colectivă este forma de păstrare cea mai utilizată în Germania". Prin urmare, Comisia a constatat în mod întemeiat că piața relevantă privea titlurile de valoare emise în conformitate cu legea germană.

62 Având în vedere toate cele de mai sus, Comisia a putut să considere în mod întemeiat că, și din punctul de vedere al ofertei, substituibilitatea serviciilor în discuție era inexistentă. Astfel, cu excepția cazurilor procesărilor internalizate, serviciul complet de compensare și decontare impune înscrierea tranzacției la deținătorul final al titlurilor, în speță CBF, în prezent neexistând posibilitatea pentru nicio altă societate din Germania să concureze CBF în cadrul acestei etape specifice a prestării serviciului.

63 Desigur, astfel cum constată Comisia în considerentul (312) al deciziei atacate, atunci când își asumă funcția de intermediar, CBF se poate afla în concurență cu alți depozitari intermediari în cazul unei tranzacții transfrontaliere cu titluri de valoare emise în conformitate cu o legislație diferită de cea germană. Pe de altă parte, această împrejurare se conformează situației în care există o concurență potențială pe piața prestării serviciilor de decontare transfrontalieră, astfel cum este prezentată în Comunicarea COM (2004) 312 final (p. 5 și 6). Cu toate acestea, piața relevantă evidențiată prin decizia atacată este cea a titlurilor de valoare emise în conformitate cu legea germană, care sunt în marea majoritate păstrate în mod colectiv la CBF, în calitate de bancă de depozitare de titluri de valoare. Astfel, în răspunsul lor la comunicarea privind obiecțiunile din 30 mai 2003, reluat în considerentul (30) al deciziei atacate, reclamantele au declarat:

„Numai [banca de depozitare de titluri de valoare] poate efectua acest transfer de proprietate. În această măsură, simpla deținere pentru terți nu este suficientă, participarea unei [bănci de depozitare de titluri de valoare], în calitate de depozitar final,

la activități de compensare și decontare prin intermediul depozitarilor intermediari pentru certificatele păstrate în mod colectiv reprezintă mai mult decât atât."

64 Pe de altă parte, trebuie amintit că, deși existența unui raport de concurență între două servicii nu presupune o interschimbabilitate perfectă în privința unei utilizări specifice, constatarea unei poziții dominante în legătură cu un serviciu nu impune lipsa totală a concurenței din partea altor servicii parțial interschimbabile, din moment ce această concurență nu pune în discuție puterea întreprinderii de a influența în mod notabil condițiile în care această concurență se va dezvolta și, în orice caz, de a se comporta într-o largă măsură fără a trebui să țină seama de aceasta și fără ca astfel această atitudine să îi producă prejudicii (Hotărârea Michelin/Comisia, punctul 48 de mai sus, punctul 48).

65 În speță, serviciile furnizate de CBF intră în domeniul unei cereri și al unei oferte specifice. Astfel, depozitarii intermediari se află în imposibilitate de a-și furniza serviciile dacă nu dispun de aceste servicii ale CBF. Din jurisprudență rezultă că o piață secundară ce are caracteristici specifice din punctul de vedere al cererii și al ofertei și oferă produse care ocupă un loc esențial și care nu sunt interschimbabile pe piața mai generală din care face parte trebuie considerată o piață distinctă a produselor (a se vedea în acest sens Hotărârea Tribunalului din 21 octombrie 1997, Deutsche Bahn/Comisia, T-229/94, Rec., p. II-1689, punctele 55 și 56).

66 În acest cadru, este suficient ca o piață potențială, chiar ipotetică, să poată fi identificată, situație care se regăsește atunci când produsele sau serviciile sunt indispensabile pentru exercitarea unei activități determinate și când există o cerere efectivă pentru acestea din partea întreprinderilor care urmăresc să exercite această activitate. Prin urmare, posibilitatea identificării a două stadii de producție diferite, asociate prin faptul că produsul din amonte este un element indispensabil pentru furnizarea produsului din aval, este decisivă (a se vedea în acest sens Hotărârea Curții din 29 aprilie 2004, IMS Health, C-418/01, Rec., p. I-5039, punctele 43-45, și Hotărârea Microsoft/Comisia, punctul 47 de mai sus, punctul 335).

67 Din considerațiile de mai sus rezultă că reclamantele nu au dovedit că era vădit eronată concluzia Comisiei potrivit căreia nu există substituibilitate nici din partea cererii, nici din partea ofertei [considerentul (200) al deciziei atacate].

68 Întrucât Comisia nu a săvârșit o eroare vădită în cadrul identificării solicitanților și a prestatorilor de servicii, distincția efectuată între serviciile primare și serviciile secundare de compensare și decontare este astfel justificată. Pe de altă parte, reclamantele nu furnizează nicio probă de natură să infirme aprecierea efectuată în speță de Comisie, întemeiată pe informațiile strânse în mod direct de la operatorii de pe piață, precum și de la reclamante.

69 În această privință, se impune respingerea argumentării reclamantelor, întemeiată pe procesările internalizate. O procesare internalizată este un serviciu furnizat de depozitarii intermediari. Pornind de la o piață divizată în servicii primare și servicii secundare de compensare și decontare, acest tip de procesare face parte din serviciile secundare și, în această calitate, nu se încadrează în piața relevantă și nu face obiectul deciziei atacate. Din considerentele (35) și (166) ale deciziei atacate reiese că participanții de pe piață consideră procesările internalizate cazuri excepționale datorate împrejurărilor care nu sunt de competența intermediarului și din care nu rezultă o posibilitate pentru investitor să opteze între două categorii de servicii. Ca urmare a acestei constatări, Comisia a concluzionat în mod întemeiat că aceste servicii internalizate nu constituie în general o soluție de substituire viabilă pentru serviciile de compensare și decontare primare [considerentele (164)-(168) ale deciziei atacate].

70 Cu privire la broșura *Internalisation of Settlement,* depusă de reclamante, aceasta nu furnizează niciun element de probă în susținerea tezei invocate. Dimpotrivă, confirmă constatările cuprinse în decizia atacată privind condițiile care trebuie îndeplinite pentru procesările internalizate și conține o anexă care regrupează informațiile privind eventualele restricții la acest tip de procesare în diferite țări, menționând că, în Germania, Börsenordnung (reglementarea privind bursa de la Frankfurt am Main) impune ca serviciile de compensare și decontare să fie furnizate de un CSD și că procesarea internalizată reprezintă o excepție. În orice ipoteză, după cum amintește

Comisia, această broșură nu are în vedere în mod specific situația din Germania și se referă la o perioadă ulterioară celei în discuție în decizia atacată.

71 În plus, se impune respingerea argumentului reclamantelor potrivit căruia articolul 16 alineatul (2) din Börsenordnung, citat de Comisie în decizia atacată [considerentul (27)], ar fi fost modificat și că, în nicio ipoteză, nu ar fi aplicabil tranzacțiilor asupra titlurilor de valoare negociate direct, în discuție în prezenta cauză. Astfel, este acceptat de către părți că această modificare a intervenit ulterior perioadei relevante în decizia atacată. În plus, în decizia atacată, această referință a servit numai ca exemplu al regulilor bursiere care contribuie la consolidarea poziției CBF în ceea ce privește operațiunile bursiere în general.

72 În al treilea rând, trebuie respins ca nefondat argumentul reclamantelor întemeiat pe faptul că nu s-ar fi efectuat nicio constatare de către Comisie cu privire la raporturile de concurență existente în mod real între depozitarii finali și depozitarii intermediari în domeniul serviciilor de compensare și decontare. Astfel, aceste raporturi de concurență sunt examinate de Comisie în întreaga sa analiză economică și în special, având în vedere considerațiile de mai sus, în partea care privește aspectul substituibilității din perspectiva ofertei și a cererii. În plus, după cum menționează însăși Comisia, în considerentele (176)-(189) ale deciziei atacate a luat în considerare argumentarea formulată de EB și scurta expunere a Bundesbank din cadrul audierii.

73 Pe baza tuturor elementelor de mai sus, se impune constatarea că reclamantele nu au dovedit că s-a săvârșit de către Comisie o eroare vădită de apreciere prin reținerea faptului că piața relevantă era piața furnizării de către CBF către intermediari precum CSD și ICSD a serviciilor de compensare și decontare primare pentru titluri de valoare emise în conformitate cu legea germană, piață pe care CBF deține un monopol de fapt și este, așadar, un partener comercial inevitabil.

74 Prin urmare, primul motiv trebuie respins.

2. *Cu privire la al doilea motiv, întemeiat pe inexistența abuzului de poziție dominantă*

75 Acest motiv cuprinde două aspecte. În primul rând, reclamantele susțin că nu au refuzat EB în mod abuziv deschiderea accesului la Cascade RS și că EB nu a suferit nicio discriminare abuzivă. În al doilea rând, reclamantele susțin că prețurile aplicate în privința EB nu erau discriminatorii.

Cu privire la primul aspect, întemeiat pe inexistența refuzului abuziv de acces și a discriminării abuzive din partea reclamantelor

Argumentele părților

76 Reclamantele contestă faptul că au refuzat EB în mod abuziv accesul la Cascade RS. Acestea susțin că pregătirea și negocierea deschiderii accesului fuseseră în mod specific dificile, pentru motive care erau asociate EB. Mai întâi, în perioada august 1999-ianuarie 2000, ar fi avut loc numai discuții preliminare, EB solicitând accesul doar la 28 ianuarie 2000. În continuare, în perioada februarie-noiembrie 2000, deschiderea accesului la data prevăzută ar fi eșuat din cauza lipsei de pregătire a EB. În sfârșit, în perioada decembrie 2000-noiembrie 2001, negocierile referitoare la deschiderea accesului ar fi fost dificile din cauza reorganizării relațiilor comerciale și economice dintre reclamante și EB.

77 În opinia reclamantelor, Comisia se întemeiază pe o înțelegere eronată a sistemului de procesare a acțiunilor nominative de către CBF. Astfel, decizia atacată nu ar menționa una dintre cele două funcții de decontare ale Cascade RS. În plus, Comisia ar ignora

faptul că există accesuri separate pentru Cascade și pentru Cascade RS, care necesită date diferite, fiind necesar ca cele referitoare la decontare să fie transmise către Cascade, iar cele referitoare la acționar către Cascade RS. Reclamantele adaugă că, în cele două cazuri, această transmitere se poate face manual sau automat și că depozitarul intermediar vizat trebuie să opteze pentru modurile de acces care urmează a fi stabilit.

78 Din cuprinsul scrisorilor din 3 august 1999, din 29 octombrie 1999 și din 31 ianuarie 2000, citate de Comisie, ar reieși în mod clar că EB dorea să transmită datele referitoare la decontare pentru acțiunile nominative prin intermediul accesului automat integral la Cascade (Acțiuni nominative), iar datele referitoare la acționar prin intermediul unui acces manual la Cascade RS, deși a fost propus accesul manual la Cascade, care ar fi putut fi deschis imediat. Comisia nu ar fi făcut distincția nici între cele două tipuri de acces, nici între accesul manual la Cascade RS și funcția sa adițională „Power of Attorney", care nu ar presupune nicio transmitere, din partea utilizatorului, de date referitoare la acționar, deoarece ar fi vorba despre o înregistrare automată efectuată de Cascade RS.

79 Reclamantele susțin că au invocat deja aceste argumente în cadrul procedurii administrative, în special prin memoriile din 1 decembrie 2003, ale căror extrase sunt anexate la replică, și din 30 mai 2003. Scrisorile menționate ar confirma deopotrivă argumentul reclamantelor potrivit căruia, deja anterior lunii martie 2002, EB ar fi avut posibilitatea să obțină acces automat la Cascade RS. În plus, reclamantele precizează că funcția „Power of Attorney" și înregistrarea automată nu sunt sinonime cu accesul pentru transmiterea datelor acționarilor.

80 Stabilirea combinației dintre cele două tipuri de acces solicitate de EB ar fi una dintre cauzele complexității tehnice a pregătirii deschiderii către EB a unui acces la sistemul de procesare al CBF. Astfel, un acces automat integral ar necesita modificări importante în sistemele informatice, pregătiri aprofundate și numeroase serii de teste. Pentru acest motiv și pentru a permite depozitarilor intermediari activități de planificare și de pregătire, CBF ar proceda la stabilirea și la modificările tipurilor de acces automat

numai la date de lansare precise, de două ori pe an. EB ar fi avut în vedere datele de lansare din aprilie sau din septembrie 2000.

81 De asemenea, din cuprinsul e-mailurilor dintre EB și CBF ar reieși că, din cauza lipsei de pregătire din partea EB, deschiderea la accesul în discuție nu a fost posibilă la cele două date de lansare prevăzute. Cu privire la acest aspect, reclamantele susțin că însăși Comisia recunoaște că EB a constatat că, ulterior lunii aprilie 2000, din punctul de vedere al CBF, cea mai apropiată dată posibilă pentru deschiderea accesului era septembrie 2000. EB ar fi dorit astfel să amâne nu numai automatizarea denumită „RTS" (decontare în timp real), ci și stabilirea accesului automat integral pentru transmiterea datelor referitoare la decontare, pentru a fi disponibile împreună. În septembrie 2000, CBF ar fi efectuat toate testele și pregătirile (în special o formare a colaboratorilor EB la 11 septembrie 2000, a cărei documentație este reprodusă în anexa la replică) și ar fi deschis și pus la dispoziția EB pe durata a cinci zile lucrătoare un acces corespunzător cererii sale, împrejurare recunoscută și de EB. În opinia reclamantelor, această deschidere de acces a rămas fără urmări deoarece EB nu a reușit să finalizeze la timp pregătirile necesare. Deschiderea extraordinară prevăzută la 30 octombrie 2000 ar fi eșuat pentru același motiv, iar EB ar fi amânat-o la 1 decembrie 2000.

82 În opinia reclamantelor, Comisia nu ia în considerare nici faptul că practica urmată de CBF pe parcursul perioadei în discuție, care viza înscrierea numelui dobânditorului acțiunii nominative (proprietarul economic) în registrul acțiunilor emitentului în locul celui al fiduciarului cu drept absolut sau al fiduciarului mandatar (proprietarul juridic/nominal), ridica o problemă serioasă pentru EB. Această problemă ar reieși din diferitele e-mailuri citate de Comisie, precum și din comportamentul EB după deschiderea accesului, care nu ar fi recurs la accesul manual la Cascade RS și nu ar fi transmis datele referitoare la acționari.

83 În susținerea argumentelor privind tipurile celor două accesuri pe care EB le-ar fi solicitat CBF, refuzul său de a înscrie acțiunile nominative pe numele proprietarului economic și răspunderea EB pentru eșecul deschiderii accesului, reclamantele au propus drept probă declarația șefului Serviciului „Compensare și decontare" din cadrul CBF la momentul producerii faptelor.

84 În continuare, reclamantele susțin că, în perioada decembrie 2000-noiembrie 2001, negocierea privind deschiderea accesului era asociată negocierii altor probleme survenite între CBF și EB. În special, CBF ar fi amânat deschiderea accesului pentru EB din luna octombrie în luna noiembrie a anului 2001, ca răspuns la respingerea cererii sale de acces la Euroclear France în privința tuturor titlurilor de valoare emise în Franța. CBF ar fi acționat pe o bază denumită „îmi dai – îți dau", iar nu în mod abuziv. În răspunsul lor la solicitarea de informații din partea Comisiei, reclamantele nu ar fi menționat această problemă deoarece întrebarea adresată privea CSD și ICSD. Pe de altă parte, argumentarea Comisiei cu privire la acest aspect ar fi contradictorie.

85 În mod contrar celor afirmate de Comisie, problemele privind remunerațiile și extinderea prestațiilor speciale ar fi în strânsă legătură cu accesul EB la sistemul CBF și ar fi fost percepute de cele două societăți în acest mod. Într-o notă internă din 15 martie 2001, invocată de reclamante și anexată de Comisie la memoriul în apărare, EB ar fi lăsat chiar să se înțeleagă că accesul trebuia utilizat numai ca argument în legătură cu negocierile asupra prețului. Comisia ar fi recunoscut astfel că, în cadrul negocierilor, EB urmărea în același timp mai multe obiective. În acest cadru, EB s-ar fi opus doar includerii problemei modificării acordului Bridge.

86 EB ar fi dorit readaptarea completă a relațiilor economice complexe și reciproce dintre CBF și EB. Reclamantele își întemeiază această teză pe documentele privind reuniunile din 23 octombrie 2000 și din 21 martie 2001 desfășurate între cele două societăți. Cu privire la acest aspect, reclamantele susțin că nu se contestă de către Comisie conținutul scrisorii referitoare la prima reuniune. În plus, renegocierea s-ar impune din punct de vedere comercial, fiind, așadar, justificată în mod obiectiv. De asemenea, reclamantele susțin că discuțiile privind toate aceste probleme fuseseră inițiate în aceeași perioadă. În aceste împrejurări, nu li se poate imputa faptul că au dorit să își susțină propriile interese în cadrul acestor discuții și nici că au făcut dovada unei tergiversări în privința EB.

87 Reclamantele susțin că nu există un obstacol abuziv nici din punctul de vedere al intenției de a crea un obstacol, nici din punctul de vedere al efectului obstacolului. În primul rând, chiar dacă s-ar admite că reclamantele ar fi întârziat deschiderea accesului, imputarea unui abuz în sensul articolului 82 CE nu ar fi justificată, deoarece nu au urmărit niciun obiectiv anticoncurențial. Astfel, Comisia nu ar invoca niciun indiciu

care i-ar putea întemeia concluzia potrivit căreia reclamantele ar fi amânat deschiderea accesului pentru a împiedica un concurent al CBL să își furnizeze în mod eficient serviciile. În realitate, CBL ar fi obținut deschiderea aceluiași acces chiar mai târziu decât EB, în martie 2002.

88 În al doilea rând, cu privire la efectul obstacolului, reclamantele consideră că există un abuz de poziție dominantă doar în cazul în care au fost sau pot fi afectate în mod considerabil posibilitățile concurențiale ale întreprinderii căreia i s-a creat un pretins obstacol. O amânare a încheierii unui act ar putea echivala cu un refuz de a încheia un act doar dacă efectul său restrictiv ar fi echivalent. Acesta ar trebui cel puțin să fie susceptibil să împiedice sau să creeze un obstacol în mod durabil în calea accesului concurenților pe piața dominată sau de a-i elimina de pe piață. Pe de altă parte, referirea la deciziile anterioare ale Comisiei în decizia atacată nu ar fi pertinentă, deoarece, în mod contrar prezentei cauze, ar fi întemeiate pe acest efect restrictiv calificat. Având în vedere aceste criterii, reclamantele nu ar fi acționat în mod abuziv în sensul articolului 82 CE.

89 Comisia nu ar demonstra un asemenea dezavantaj concurențial în detrimentul EB. În realitate, în majoritatea cazurilor, EB și CBL ar dispune în Europa de accesuri indirecte la CSD. Intermedierea s-ar face chiar la niveluri multiple, între aceste niveluri existând o concurență, cel puțin în mod potențial. Un acces indirect nu ar constitui în mod vizibil un dezavantaj concurențial. Nici diferența de preț nu ar avea influență asupra deciziei unui depozitar intermediar de a opta pentru un acces direct sau pentru unul indirect la CBF.

90 În plus, Comisia s-ar fi întemeiat în mod eronat pe importanța acțiunilor nominative în Germania, în loc de a lua în considerare importanța pentru EB a acțiunilor nominative emise în Germania. Comisia nu ar fi ținut seama de faptul că EB efectuează compensări și decontări exclusiv pentru tranzacții comerciale asupra titlurilor de valoare negociate direct și, în special, în cadrul comerțului cu împrumuturi. În cadrul acestui tip de comerț și în mod special în cadrul activităților EB, acțiunile nominative emise în Germania ar fi practic nesemnificative și nu ar reprezenta elemente indispensabile în propunerea privind un serviciu complet de compensare și decontare. Desigur, partea din tranzacțiile EB efectuate la CBF ar fi crescut din momentul în care EB a putut să înscrie proprietarii juridici, la sfârșitul anului 2002. Cu toate acestea, partea acțiunilor nominative deținute de EB și depuse la CBF, care ar fi fost de 1 % în 2002, ar fi scăzut la

0,24 % în 2004. În plus, suma avansată de 9,2 milioane de dolari americani (USD), reprezentând o economie privind cheltuielile de tranzacționare cu acțiunile nominative mai degrabă decât o trecere la accesul direct pe care ar fi putut să o procure EB, nu ar fi credibilă.

91 În sfârșit, reclamantele susțin că EB nu a suferit nicio discriminare din partea CBF. Acestea susțin că depozitarii centrali austriac și francez au obținut un acces mai rapid deoarece doreau accesuri manuale, care puteau fi deschise în orice moment și relativ repede. În momentul deschiderii accesului pentru CBL, aceasta ar fi efectuat deja toate pregătirile tehnice necesare. În această privință, reclamantele adaugă că, pentru a compara timpul scurs între solicitarea accesului și deschiderea accesului, nu se ia în considerare comparabilitatea serviciilor, ci numai tipul de acces, datele de stabilire care decurg din acesta și problemele tehnice eventual ridicate.

92 Comisia contestă aceste argumente și își menține concluziile reținute în decizia atacată.

Aprecierea Tribunalului

93 Cu titlu introductiv, se impune observația că dintr-o jurisprudență constantă rezultă că, deși instanța comunitară exercită, în mod general, un control complet asupra problemei dacă sunt sau nu sunt îndeplinite condițiile de aplicare a normelor de concurență, controlul pe care îl exercită cu privire la aprecierile economice complexe ale Comisiei trebuie totuși să se limiteze la verificarea respectării normelor de procedură și de motivare, precum și a acurateței situației de fapt, a absenței unei erori vădite de apreciere și a unui abuz de putere (a se vedea Hotărârea Microsoft/Comisia, punctul 47 de mai sus, punctul 87 și jurisprudența citată).

94 De asemenea, în măsura în care decizia Comisiei este rezultatul unor aprecieri tehnice complexe, acestea fac în principiu obiectul unui control jurisdicțional limitat, care implică faptul ca instanța comunitară să nu poată înlocui aprecierea elementelor de fapt a Comisiei cu propria apreciere (a se vedea Hotărârea Microsoft/Comisia, punctul 47 de mai sus, punctul 88 și jurisprudența citată).

95 Cu toate acestea, deși instanța comunitară recunoaște Comisiei o marjă de apreciere în domeniul economic sau tehnic, acest lucru nu implică faptul că trebuie să se abțină să controleze interpretarea de către Comisie a datelor de această natură. Într-adevăr, instanța comunitară trebuie nu numai să verifice acuratețea elementelor de probă invocate, fiabilitatea și coerența lor, ci și să controleze dacă aceste elemente constituie ansamblul datelor relevante ce trebuie să fie luate în considerare pentru evaluarea unei situații complexe și dacă sunt de natură să susțină concluziile deduse din aceasta (a se vedea Hotărârea Microsoft/Comisia, punctul 47 de mai sus, punctul 89 și jurisprudența citată).

96 În lumina acestor principii trebuie examinate diferitele argumente invocate de reclamante.

— Cu privire la data cererii de acces

97 Decizia atacată menționează și reproduce anumite fragmente din corespondența dintre EB și CBF pe parcursul perioadei în discuție. Desigur, se impune constatarea că din niciuna dintre scrisorile respective nu reiese o cerere formală a EB de acces la CBF. Astfel, din cuprinsul e-mailului din 3 august 1999, considerat de Comisie cererea de acces a EB la Cascade RS, rezultă că EB a adresat întrebări tehnice și a solicitat informații în legătură cu demersurile ce trebuiau urmate pentru stabilirea acestui acces. În special, EB adresează întrebarea astfel încât accesul direct să fie pus în practică. Cu toate acestea, din interpretarea acestui extras din e-mail reiese că între cele două societăți au avut loc numeroase discuții cu privire la accesul EB și că aceste discuții o puteau determina să considere că nu era necesară formularea unei cereri formale. Pe de altă parte, ca urmare a noii cereri formulate de EB prin e-mailul din 24 septembrie 1999, răspunsul CBF din 19 octombrie 1999 lasă să se înțeleagă acest lucru, din moment ce

sunt abordate în cuprinsul său condițiile tehnice pentru deschiderea accesului privind transferul datelor referitoare la acționari. În plus, în scrisoarea din 20 septembrie 1999, EB observă că mai multe dintre cererile sale au rămas fără răspuns, în special în ceea ce privește legătura directă cu Cascade RS.

98 În ceea ce privește argumentarea reclamantelor potrivit căreia această cerere de acces ar fi fost făcută în cadrul reuniunii din 28 ianuarie 2000, aceasta nu este convingătoare. Astfel, din cuprinsul minutei sale reiese că, în cadrul reuniunii, cele două societăți au discutat mai degrabă despre modalitățile de deschidere a accesului, ipoteză care determină presupunerea că ele considerau cererea de acces ca fiind formulată deja în mod valabil. Această presupunere este confirmată prin scrisoarea din 3 februarie 2000, în care se menționează că EB a considerat că ultima reuniune dintre cele două societăți le permisese să „înceapă să avanseze" în problema accesului la anumite servicii, în special accesul la Cascade RS și automatizarea RTS.

99 Din cele de mai sus reiese că, pe baza corespondenței dintre EB și CBF, Comisia a putut să deducă în mod valabil că la 3 august 1999 fusese formulată o cerere de acces.

— Cu privire la pretinsele erori de apreciere ale Comisiei referitoare la tipurile de acces solicitate de EB

100 În primul rând, contrar susținerilor reclamantelor, în considerentul (48) al deciziei atacate Comisia nu a considerat că exista doar un singur acces la sistemul de procesare al CBF pentru acțiunile nominative. Dimpotrivă, în decizia atacată, Comisia a amintit accesul la subsistemul Cascade RS, diferențiindu-l de sistemul Cascade, și a făcut distincție între cele două tipuri de acces posibile, accesul manual (denumit și „online") și accesul automatizat [considerentele (46) și (48) ale deciziei atacate].

101 În al doilea rând, reclamantele susțin că e-mailurile dintre părți au fost interpretate eronat de Comisie. O interpretare corectă a acestora ar demonstra că problema principală nu consta în cererea de acces manual la Cascade RS, ci în cererea de acces automat la Cascade, precum și combinarea solicitată a celor două accesuri. Argumentarea reclamantelor este întemeiată în principal pe o interpretare a e-mailurilor în discuție diferită de cea reținută de Comisie.

102 Din decizia atacată reiese că problema analizată în cadrul procedurii administrative a fost cea a accesului direct la Cascade RS, întrucât EB beneficia deja de acces la Cascade pentru acțiunile la purtător și că, în această privință, a solicitat acces direct la CBF pentru acțiunile nominative. Decizia atacată este astfel întemeiată pe constatarea că EB a solicitat accesul direct la Cascade RS, că CBF i-a răspuns că un acces manual putea fi deschis într-un mod destul de facil și că accesul obținut în cele din urmă la 19 noiembrie 2001 era manual. Comisia a dedus din aceste împrejurări că EB a așteptat mai mult de doi ani pentru a obține un acces care, în opinia CBF, putea fi stabilit în mod facil.

103 Efectuând o asemenea constatare, Comisia a reținut o interpretare corectă a corespondenței dintre părți. Astfel, după cum susțin reclamantele, în cazul în care, pentru a avea acces la serviciile de compensare și decontare primare pentru acțiunile nominative, EB trebuia să obțină, în plus față de accesul său automat deja existent la Cascade pentru acțiunile la purtător și de accesul manual la Cascade RS, un acces diferit la Cascade pentru acțiunile nominative și în cazul în care o asemenea combinare reprezenta o problemă pentru CBF, ar fi fost rezonabil ca, în cadrul unei negocieri deschise între cele două societăți, CBF să semnaleze EB aceste probleme, chiar să îi propună eventual o soluție alternativă, cu atât mai mult cu cât, prin e-mailul din 3 august 1999, EB a adresat întrebarea cum putea „să pună în aplicare în practică acest acces direct”.

104 Or, pe baza corespondenței dintre cele două societăți, trebuie observat că CBF nu a împărtășit EB în niciun moment o eventuală problemă privind deschiderea a două accesuri separate, unul manual, iar celălalt automat. Astfel, accesul separat la Cascade

nu este menționat niciodată, iar întreaga negociere între reclamante și EB privește problema accesului la Cascade RS. În momentul în care, prin e-mailul din 19 octombrie 1999 [considerentul (52) al deciziei atacate], CBF menționează modificările importante ale sistemului și analizele necesare pentru o legătură automată, aceasta răspunde întrebărilor EB privind automatizarea RTS. În schimb, în același e-mail, CBF declară deopotrivă, cu privire la accesul direct la Cascade RS, că accesul manual poate fi stabilit destul de facil. Reclamantele menționează diferitele tipuri de acces la Cascade și la Cascade RS doar în răspunsul lor adresat Comisiei la 1 decembrie 2003, și anume odată cu acordarea accesului la Cascade RS. În plus, reclamantele se limitează să menționeze cele două tipuri de acces (în text și într-o schemă anexată), însă nu susțin că un anumit acces sau combinarea celor două tipuri de acces reprezenta pentru ele o problemă.

105 În plus, din considerentul (256) al deciziei atacate reiese că, în cadrul procedurii administrative, reclamantele au considerat că EB dispunea deja, în august 1999, de acces online la Cascade și că deschiderea unui acces online la Cascade RS pentru EB ar fi fost suficientă ca să îi confere capacitatea să proceseze direct acțiuni nominative prin intermediul CBF. În plus, reclamantele au declarat că, la momentul deschiderii accesului EB la Cascade RS, acesta „era posibil doar manual […] din motive tehnice" [considerentul (258) a patra liniuță din decizia atacată] și nu au menționat nicio problemă legată de accesul automat la Cascade sau de combinarea celor două accesuri. Pe de altă parte, nota anexată la scrisoarea CBF din 24 mai 2002, intitulată „Processing of registered shares in Germany", anexată de Comisie la memoriul în apărare, descrie activitatea de procesare a acțiunilor nominative și se referă numai la Cascade RS.

106 În orice ipoteză, deși accesul la Cascade RS se efectuează din punct de vedere tehnic prin două intrări, această împrejurare nu putea modifica aprecierea faptelor stabilite în cadrul procedurii administrative. Explicațiile reclamantelor potrivit cărora accesul automatizat necesita modificări importante în sistemele informatice, pregătiri aprofundate și numeroase serii de teste și, prin urmare, putea fi deschis doar de două ori pe an nu pot justifica în mod valabil doi ani de așteptare pentru o legătură care se încadrează în practica curentă a CBF și pe care aceasta din urmă o deschide în mod normal într-un interval de câteva luni. Cu titlu comparativ, în opinia reclamantelor, CBL solicitase exact aceeași combinație ca și EB și a obținut accesul în doar patru luni. Reclamantele afirmă că această combinație a fost posibilă deoarece CBL efectuase toate pregătirile necesare deschiderii. Or, această explicație contrazice teza reclamantelor

potrivit căreia admiterea în termene rezonabile a cererii de acces formulată de EB ar fi fost dificilă din cauza cererii sale specifice de combinare a celor două accesuri separate. În plus, înseși reclamantele susțin că modurile de acces pot fi combinate la cerere, clientul fiind cel care optează pentru tipul de acces la CBF pe care dorește să îl obțină.

107 De asemenea, reclamantele susțin că au propus accesul manual la Cascade, care ar fi putut fi instalat imediat. După cum evidențiază Comisia, reclamantele nu furnizează însă niciun element de probă în această privință. Nici din cuprinsul extraselor din corespondența dintre cele două societăți nu reiese acest fapt. Prin urmare, Comisia a considerat în mod întemeiat că reclamantele nu puteau susține în mod valabil că oferiseră acces manual la Cascade și că acesta fusese refuzat de EB, care a insistat asupra acordării unui acces automat [considerentul (258) prima liniuță al deciziei atacate].

108 Cu privire la argumentul reclamantelor referitor la funcția adițională a Cascade RS „Power of Attorney", acesta nu este pertinent. Astfel, accesul acordat în noiembrie 2001 EB era manual, iar funcția „Power of Attorney" a fost disponibilă numai cu începere din luna martie 2002. Prin urmare, acest argument nu permite repunerea în discuție a aprecierii faptelor efectuate de Comisie.

109 În sfârșit, nici argumentul întemeiat pe funcția de decontare a Cascade RS nu este pertinent. Astfel, este vorba despre o precizare tehnică ce nu fusese menționată în corespondența dintre cele două societăți și care, prin urmare, deși stabilită, nu este susceptibilă să repună în discuție aprecierea faptelor efectuată de Comisie.

110 Având în vedere cele de mai sus, trebuie să se concluzioneze că, pe baza corespondenței dintre cele două societăți, precum și a informațiilor care i-au fost furnizate în cadrul procedurii administrative, Comisia a considerat în mod întemeiat că EB solicitase accesul la Cascade RS și că nu a insistat pe un anumit tip de acces.

111 În aceste condiții, această argumentare a reclamantelor nu poate fi primită.

— Cu privire la argumentarea potrivit căreia EB nu ar fi efectuat toate pregătirile necesare deschiderii accesului

112 Diferitele argumente expuse de reclamante și care urmăresc justificarea lipsei deschiderii accesului EB la o dată anterioară întrucât EB nu ar fi efectuat toate pregătirile necesare nu sunt convingătoare.

113 În primul rând, această concluzie rezultă din argumentul întemeiat pe posibilitatea de deschidere a unui acces automat doar la datele de lansare, și anume de două ori pe an, în primăvară și în toamnă. Pe de o parte, chiar în opinia reclamantelor, principiul datelor de lansare este asociat accesului automat care, pe baza considerațiilor precedente, nu era determinant în speță. Pe de altă parte, acest principiu nu reiese din corespondența reprodusă în decizia atacată. Deși este adevărat că, după cum susțin reclamantele, vicepreședintele EB a scris că, din perspectiva CBF, următoarea dată posibilă ulterioară lunii aprilie 2000 era doar septembrie 2000 (e-mailul din 31 ianuarie 2000), reiese că, ulterior lunii septembrie 2000, principiul datelor de lansare a fost abandonat în totalitate. Astfel, datele următoare avute în vedere erau 30 octombrie 2000 și 4 decembrie 2000. În plus, prin e-mailurile din 30 septembrie 2000 și din 13 octombrie 2000, CBF a solicitat EB să îi comunice data la care considera că putea fi pregătită pentru deschidere, respectiv cu trei săptămâni sau cu cincisprezece zile înaintea acestei date. În cuprinsul e-mailului respectiv nu se menționează nicio limitare privind datele de lansare. Cu titlu exemplificativ, în mesajul adresat CBF la 4 decembrie 2000, care reprezenta data adoptată pentru deschiderea accesului, nerespectată însă de CBF, EB scrie că era posibil să fie forțată să amâne lansarea pentru începutul anului următor. În cele din urmă, EB a obținut accesul la 19 noiembrie 2001.

114 Deși expresiile „dată de lansare” sau „lansare” revin adesea în corespondența dintre cele două societăți, acestea sunt sinonime datei de deschidere a accesului. Prin urmare,

trebuie analizat dacă EB a efectuat tot ce era necesar pentru deschiderea accesului, independent de principiul datelor de lansare, astfel cum au fost prezentate de reclamante, și anume limitate la două posibilități pe an.

115 În al doilea rând, reclamantele susțin că întârzierea este datorată opoziției exprimate de EB față de practica aplicată de CBF pe parcursul perioadei în discuție, care a constat în înscrierea dobânditorului acțiunii nominative în registrul acțiunilor emitentului în locul numelui proprietarului juridic. În decizia atacată [considerentul (255)] Comisia a considerat că reclamantele nu au dovedit că aceste comentarii formulate de EB cu privire la preferințele sale referitoare la mecanismul de înscriere erau de natură să împiedice sau să amâne acordarea unui acces direct la Cascade RS. În această privință, trebuie adăugat că nu era vorba numai despre comentariile formulate de EB, ci și despre comentariile formulate de CBF. Astfel, s-a arătat că și CBF a menționat această problemă, în special în e-mailul său din 19 octombrie 1999, în care precizează că, pentru a avea acces direct la sistem, EB trebuia să accepte introducerea tuturor datelor personale ale fiecărui proprietar beneficiar și/sau investitor. În plus, din cuprinsul minutei reuniunii din 28 ianuarie 2000 dintre cele două societăți (e-mailul din 31 ianuarie 2000) reiese că această problemă fusese dezbătută și că EB a propus o soluție care nu pare să fi fost refuzată de CBF. Pe de altă parte, reclamantele recunosc că, chiar pe parcursul perioadei care a urmat deschiderii accesului EB și până la crearea funcției „Power of Attorney", care a rezolvat, în 2002, această problemă, EB nu a recurs la accesul manual la Cascade RS pentru datele referitoare la acționari și nu a transmis aceste date. Or, după cum Comisia susține în mod întemeiat, acest fapt dovedește că deschiderea accesului era posibilă fără ca problema înscrierii proprietarului juridic să fie rezolvată.

116 În al treilea rând, cu privire la argumentul potrivit căruia EB ar fi amânat deschiderile de acces prevăzute pentru lunile aprilie, septembrie și octombrie 2000, aceste chestiuni sunt analizate pe larg în decizia atacată. Astfel, *primo*, Comisia a considerat în mod întemeiat că din cuprinsul e-mailului din 31 ianuarie 2000 nu rezulta nicidecum că EB nu era pregătită pentru deschiderea programată în aprilie. Prin intermediul acelui e-mail, EB menționează doar că, ulterior lunii aprilie, următoarea dată de lansare posibilă pentru CBF este luna septembrie. În momentul în care, prin e-mailul din 31 martie 2000, aceasta scrie că în stadiul actual nu este în măsură să facă lansarea în luna aprilie, se referă numai la sistemul RTS, iar nu la accesul la Cascade RS. Pe de altă parte, în răspunsul din 3 aprilie 2003, CBF își exprimă acordul pentru a amâna lansarea automatizării RTS și adresează întrebarea dacă, în ceea ce privește accesul direct la Cascade RS, angajamentul celor două societăți privind lansarea din septembrie 2000 era încă valabil [considerentele (57), (59) și (60) ale deciziei atacate]. Argumentul reclamantelor conform căruia, prin e-mailul din 31 ianuarie 2000, EB adusese la cunoștință că dorea să pună în aplicare legătura în același timp cu automatizarea RTS și

că, prin urmare, dorea să amâne ambele operațiuni se află, așadar, în contradicție cu interpretarea situației dată de CBF la momentul acestor fapte.

117 *Secundo*, nu este convingător nici argumentul reclamantelor potrivit căruia CBF efectuase pregătirile (în special o formare la EB) și deschisese accesul la Cascade RS la 18 septembrie 2000, acces pe care EB nu ar fi putut să îl utilizeze deoarece nu ar fi terminat la timp pregătirile. Desigur, este adevărat că, prin e-mailul din 12 septembrie 2000 adresat EB, CBF și-a exprimat poziția cu „câteva zile înainte ca [EB să] înceapă să utilizeze Cascade RS". CBF a formulat însă problema datelor la care EB va începe să utilizeze Cascade RS și a datei la care contul prevăzut va fi disponibil pentru acțiunile nominative. Prin e-mailul din 15 septembrie 2000, EB a răspuns că transferul era avut în vedere pentru 30 octombrie, însă putea fi amânat. În plus, un mesaj intern al EB din 19 septembrie 2000 menționează acest acces inactiv care trebuia închis până la „data lansării reale" [considerentele (62)-(64) ale deciziei atacate]. Rezultă astfel că este corect raționamentul Comisiei potrivit căruia accesul deschis la Cascade RS la 18 septembrie 2000 nu era un acces activ și, prin urmare, operațional online și că a fost acordat în mod neașteptat. Reclamantele susțin deopotrivă că EB a lăsat să se înțeleagă că va putea respecta termenul din septembrie. Cu toate acestea, după cum evidențiază Comisia, reclamantele nu furnizează niciun element de probă în acest sens. Cu privire la acest aspect, prezentarea Powerpoint pentru formarea personalului EB din 11 septembrie 2000 și schimbul ulterior de e-mailuri demonstrează doar că această formare a avut loc, fapt pe care Comisia nu îl contestă, însă aceste elemente nu permit să se deducă faptul că EB fusese informată cu privire la o dată precisă pentru deschiderea accesului.

118 În plus, ca urmare a eșecului acestei deschideri, CBF a comunicat EB anumite condiții care urmau a fi îndeplinite înaintea deschiderii accesului, în special informarea clienților și indicarea de către EB a datei prevăzute înainte cu trei săptămâni sau cu cincisprezece zile [e-mailurile din 30 septembrie 2000 și, respectiv, din 13 octombrie 2000, reluate în considerentele (65) și (67) ale deciziei atacate]. Or, aceste condiții nu erau îndeplinite înainte de deschiderea accesului în septembrie 2000. În orice ipoteză, după cum susține Comisia și având în vedere punctul 117 de mai sus, un asemenea acces nu ar putea fi considerat operațional.

119 *Tertio*, Comisia recunoaște că, dacă accesul nu a putut fi deschis la 30 octombrie 2000, această împrejurare se datorează faptului că EB nu era pregătită, însă susține că a luat în considerare acest element în decizia atacată. Astfel, din decizia atacată reiese că, la 16 octombrie 2000, EB a informat CBF că nu era pregătită pentru lansarea din 30 octombrie, însă că va fi probabil pregătită pentru decembrie 2000. Prin e-mailul din 15 noiembrie 2000, în conformitate cu preavizul solicitat, a confirmat că accesul ar putea fi deschis la 4 decembrie 2000 [considerentele (68) și (69) ale deciziei atacate]. Pe baza acestor informații, Comisia a constatat că EB a dorit această amânare de o lună. Cu toate acestea, a considerat în mod întemeiat că această împrejurare nu a pus capăt comportamentului dilatoriu al CBF, care, de altfel, a continuat până la 19 noiembrie 2001 [considerentul (264) al deciziei atacate].

120 Având în vedere cele de mai sus, se impune constatarea că, luând integral în considerare amânarea de o lună solicitată de EB, aceasta nu obținuse încă accesul la Cascade RS la mai mult de un an de la formularea cererii, fără ca reclamantele să fi furnizat elemente justificative concludente. Prin urmare, argumentarea acestora nu poate fi primită.

— Cu privire la argumentarea întemeiată pe renegocierea raporturilor contractuale dintre reclamante și EB

121 Noua dată stabilită pentru deschiderea accesului a fost 4 decembrie 2000. La 17 noiembrie 2000, în urma unei convorbiri telefonice între responsabilii de proiect ai celor două societăți, în cadrul căreia CBF a informat EB că accesul nu putea fi acordat la timp, EB a scris CBF solicitându-i informații mai ample cu privire la motivele acestui refuz [considerentul (73) al deciziei atacate].

122 CI a intrat în negocierile dintre EB și CBF doar în urma acestui e-mail. Astfel, la 1 decembrie 2000, CI a transmis EB un telefax în care se referea la discuțiile și la

negocierile anterioare ale acestora privind cererea EB de ajustare a comisioanelor aplicabile serviciilor de decontare care îi erau furnizate de CBF. În acest telefax [considerentul (74) al deciziei atacate] se arată următoarele:

„În aceste condiții, am plăcerea de a vă informa că suntem dispuși în principiu să semnăm cu EB un acord care privește nu numai problema analizei noastre privind procesele actuale de decontare, ci care ia în considerare și cererea dumneavoastră de reducere a comisioanelor și cererea de servicii adiționale. Prin urmare, va trebui să negociem un nou acord. De asemenea, ar trebui să profităm de această ocazie pentru a examina cererile pe care le adresăm [EB] și noile servicii pe care le așteptăm de la această societate. Negocierile ar trebui să înceapă cât mai curând posibil pentru a putea fi finalizate cu succes la mijlocul anului viitor."

123 Mesajul din 4 decembrie 2000 transmis de EB către CBF [considerentul (75) al deciziei atacate] are următorul cuprins:

„Încercăm de două săptămâni să avem acces la Cascade RS. În pofida numeroaselor [apeluri telefonice] și mesaje, nu am primit nicio informație cu privire la motivele de întârziere și nici cu privire la data la care ar trebui în mod normal să avem acces la Cascade RS […] Am fost surprinși de decizia CBF de a ne amâna accesul la Cascade RS, deși am dat preavizul de două săptămâni, după cum s-a solicitat, iar CBF ne-a dat un prim semnal verde. În prezent, ne exprimăm preocuparea determinată de faptul că nu primim informații nici cu privire la motivele acestei întârzieri și nici cu privire la perioada estimată de care aveți nevoie pentru a rezolva «problemele tehnice» pe care le întâmpinați."

124 Prin scrisoarea din 22 ianuarie 2001, EB a scris CI că fusese „de asemenea informat[ă], în decembrie anterior, că [CBF] își schimbase opinia și [că], finalmente, nu ar acorda [EB] accesul la sistemul său de acțiuni nominative, care este însă deschis altor clienți ai [CBF]". În plus, EB a considerat că era vorba astfel despre o formă de discriminare care îi afecta capacitatea de a furniza servicii către clienții săi [considerentul (78) al deciziei atacate].

125 Într-un telefax din 24 ianuarie 2001 adresat EB [considerentul (79) al deciziei atacate], CI a contestat imputarea vreunei discriminări oarecare. În acest telefax, CI menționează deopotrivă o reuniune din 23 octombrie 2000 între cele două societăți, în cadrul căreia fusese examinată problema comparării comisioanelor EB cu comisioanele plătite de băncile germane. Acesta are următorul cuprins:

„În ceea ce privește sistemul de acțiuni nominative al CBF, suntem gata să îl includem în negocierile noastre viitoare. Cu toate acestea, precizăm că serviciul acțiunilor nominative este propus de mai mulți furnizori și că, prin urmare, CBF nu deține o poziție exclusivă pe piața germană. Încă o dată, vă rugăm să notați că [CBL] nu mai are acces direct la sistemul acțiunilor nominative al CBF. De asemenea, acuzația dumneavoastră de discriminare nu are temei […] În ceea ce privește cererea dumneavoastră specifică de rezolvare a problemei reducerii comisionului și problema serviciului acțiunilor nominative, am putea iniția renegocierea globală a contractului (inclusiv cererea dumneavoastră de reducere a comisionului și cererea de servicii suplimentare) la începutul lunii martie […]”

126 În același telefax, CI a scris că, „[î]n cursul reuniunii din 23 octombrie 2000, [EB și CI] se angaja[seră] să renegocieze împreună un nou contract de legătură care [ar] rezolva problemele care se ridic[au] în prezentul contract și să examineze cerere[a] [EB] de reducere a comisioanelor în măsura dorită”, că „[a]ngajamentul [EB] de a iniția negocieri [fusese] ratificat […] în scrisorile [sale]” și că „[c]ele două scrisori […] au confirmat [că EB] înțelege[a] că această problemă a reducerii comisioanelor făcea parte din negocierea globală a noului contract și că [aceste] două scrisori nu erau însoțite de nicio altă condiție”. În ceea ce privește cererea specifică a EB de a rezolva problema reducerii comisioanelor, CI a arătat că era dispusă să inițieze renegocierea globală a contractului la începutul lunii martie [considerentul (113) al deciziei atacate].

127 La 10 iulie 2001, CBF a indicat prin telefon EB că, din punctul său de vedere, nu exista vreo problemă în ceea ce privește accesul direct la decontarea acțiunilor nominative, din moment ce, de partea sa, Sicovam (la acel moment un CSD francez) ar deschide CBF legătura pentru un număr mai important de acțiuni emise în Franța [considerentul (82) al deciziei atacate].

128 O notă internă a EB din 15 martie 2001, anexată la memoriul în apărare, conține strategia ce era vizată de această societate în cadrul reuniunii cu CBF din 21 martie 2001. În această notă se poate observa în special că, pentru EB, obiectivul aflat la originea discuțiilor cu CBF consta în renegocierea prețurilor, al doilea obiectiv fiind de a obține acces la Cascade RS. În plus, EB spera să mențină contractul existent, încercând să realizeze în totalitate celelalte două obiective. În cuprinsul acestei note se estimează câștigul determinat de reducerea prețurilor la 2 milioane de euro, în timp ce câștigul determinat de obținerea accesului la Cascade RS este estimat la 9,2 milioane USD. În schimb, din concluzia notei reiese că, pentru EB, accesul la Cascade RS era mai important decât reducerea prețurilor, că faptul de a beneficia de un contract „special" avea, desigur, avantaje pe care dorea să le mențină și că reducerea prețurilor putea fi discutată într-o etapă ulterioară.

129 În plus, din cuprinsul minutei acestei reuniuni din 21 martie 2001, anexată la duplică, reiese că, în opinia EB, prețurile reprezentau problema principală care trebuia negociată și că toate problemele ar trebui negociate în cadrul contractului aplicabil în acel moment, însă CBF dorea să negocieze toate problemele în ansamblu, iar nu în mod individual.

130 Pe baza corespondenței și a documentelor menționate mai sus, se impune constatarea că, deși EB ridicase problema reducerii comisionului și problema serviciilor suplimentare, problema accesului direct în cadrul renegocierii raporturilor lor contractuale a fost ridicată numai de reclamante, iar nu de EB. Astfel, după cum recunoaște și Comisia, deși EB urmărea mai multe obiective în discuțiile sale cu CBF, considera că un câștig potențial determinat de obținerea accesului la Cascade RS era mult mai important decât cel obținut prin reducerea prețurilor. EB nu putea avea niciun interes să includă problema deschiderii accesului în renegocierea raporturilor sale contractuale cu CBF, ci dorea mai degrabă să obțină accesul pe baza contractului deja aplicabil și, ulterior, să negocieze o eventuală reducere a prețurilor. Prin urmare, argumentarea reclamantelor cu privire la acest aspect trebuie respinsă.

131 De asemenea, reclamantele susțin că CBF a amânat deschiderea accesului pentru EB din luna octombrie până în luna noiembrie 2001 deoarece fusese respinsă cererea de acces a CBF adresată Euroclear France (fostă Sicovam), referitoare la toate titlurile de valoare emise în Franța.

132 În această privință, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante în materia aplicării articolului 82 CE, deși constatarea existenței unei poziții dominante nu presupune în sine nicio critică în privința întreprinderii în cauză, independent de cauzele unei asemenea poziții, aceasta are responsabilitatea specială de a nu aduce atingere prin comportamentul său unei concurențe efective și nedenaturate pe piața comună (Hotărârea Michelin/Comisia, punctul 48 de mai sus, punctul 57). De asemenea, deși existența unei poziții dominante nu privează o întreprindere care se află în această poziție de dreptul de a-și prezerva propriile interese comerciale, atunci când acestea sunt amenințate, și deși această întreprindere are posibilitatea, într-o măsură rezonabilă, să îndeplinească actele pe care le consideră adecvate în vederea protejării intereselor sale, asemenea comportamente nu pot fi însă admise atunci când au ca obiect consolidarea acestei poziții dominante și exercitarea sa abuzivă (a se vedea Hotărârea Tribunalului din 30 septembrie 2003, Michelin/Comisia, T-203/01, Rec., p. II-4071, punctul 55 și jurisprudența citată).

133 Astfel, din natura obligațiilor impuse de articolul 82 CE rezultă că, în împrejurări specifice, întreprinderile în poziție dominantă pot fi private de dreptul de a adopta comportamente sau de a îndeplini acte care nu sunt abuzive în sine și care nici nu ar fi condamnabile dacă ar fi adoptate sau îndeplinite de întreprinderi nedominante (Hotărârea Tribunalului din 17 iulie 1998, ITT Promedia/Comisia, T-111/96, Rec., p. II-2937, punctul 139).

134 Prin urmare, pentru a-și justifica comportamentul, reclamantele nu pot invoca respingerea cererii de acces a CBF la Euroclear France în legătură cu toate titlurile de valoare emise în Franța sau renegocierea raporturilor contractuale cu EB. Astfel, în calitate de întreprindere în poziție dominantă, CBF avea o responsabilitate specifică de a nu aduce atingere, prin comportamentul său, unei concurențe efective și nedenaturate în cadrul pieței comune.

135 Pe de altă parte, se impune precizarea că cererea CBF de acces la CSD francez nu putea avea pertinență în cadrul prezentului litigiu înainte de ianuarie 2001 (data la care EB dobândise Sicovam, care a devenit astfel Euroclear France), respectiv la un an și jumătate de la cererea de acces formulată de EB.

136 În temeiul jurisprudenței citate anterior, trebuie să se concluzioneze că reclamantele au acționat abuziv prin includerea renegocierii raporturilor lor contractuale și a cererii de acces la CSD francez în cadrul negocierilor privind acordarea accesului la Cascade RS, deși negocierile durau deja de mai mult de un an. În plus, interesele CI, societate-mamă a CBF, care este singurul ICSD din Uniunea Europeană în afară de EB, par să reiasă cu destulă claritate din corespondența și din minutele reuniunilor între, de acum înainte, EB, pe de o parte, și CBF și CI, pe de altă parte. În sfârșit, accesul EB la Cascade RS a fost acordat fără să se fi încheiat între părți un acord global.

137 Cu privire la afirmația reclamantelor potrivit căreia discuțiile purtate cu EB privind deschiderea accesului au fost inițiate numai începând cu toamna anului 2000, așadar, în aceeași perioadă a discuțiilor privind reducerea prețurilor și extinderea prestațiilor speciale, este suficient să se constate că aceasta se află în contradicție cu argumentele lor precedente privind perioada februarie-noiembrie 2000.

138 Prin urmare, argumentarea reclamantelor asupra acestui aspect trebuie respinsă în totalitate.

— Cu privire la pretinsa inexistență a obstacolului abuziv

139 Reclamantele susțin că o eventuală întârziere în deschiderea accesului nu justifică imputarea unui abuz în sensul articolului 82 CE, deoarece nu ar fi urmărit niciun obiectiv anticoncurențial. În plus, reclamantele consideră că există un abuz de poziție dominantă numai atunci când posibilitățile concurențiale ale întreprinderii căreia i s-a ridicat un pretins obstacol au fost sau pot fi considerabil afectate.

140 Potrivit unei jurisprudențe constante, noțiunea de folosire în mod abuziv este o noțiune obiectivă ce vizează comportamentele unei întreprinderi în poziție dominantă care sunt de natură să influențeze structura unei piețe unde gradul de concurență este deja redus tocmai din cauza prezenței întreprinderii respective și care, prin recurgerea la mijloace

diferite de cele care guvernează o concurență normală între produse și servicii pe baza prestațiilor operatorilor economici, au ca efect crearea de obstacole în calea menținerii gradului de concurență existent încă pe piață sau în calea dezvoltării acestei concurențe (Hotărârea Hoffmann-La Roche/Comisia, punctul 49 de mai sus, punctul 91; a se vedea și Hotărârea din 30 septembrie 2003, Michelin/Comisia, punctul 132 de mai sus, punctul 54 și jurisprudența citată).

141 Prin urmare, comportamentul unei întreprinderi în poziție dominantă poate fi considerat abuziv, în sensul articolului 82 CE, în lipsa oricărei conduite ilicite (Hotărârea Tribunalului din 1 aprilie 1993, BPB Industries și British Gypsum/Comisia, T-65/89, Rec., p. II-389, punctul 70).

142 Așadar, argumentul reclamantelor potrivit căruia nu au urmărit niciun obiectiv anticoncurențial nu produce niciun efect asupra calificării juridice a situației de fapt. În acest context, stabilirea obiectivului reclamantelor de a amâna deschiderea accesului pentru a împiedica un client și concurent al grupului Clearstream să furnizeze în mod eficient serviciile sale poate întări concluzia privind existența unui abuz de poziție dominantă, însă nu reprezintă o condiție.

143 Pe de altă parte, trebuie amintit că, în speță, accesul a fost refuzat EB, care era în același timp client al CBF pe piața germană a titlurilor de valoare păstrate în custodie sigură colectivă și concurent direct al CBL, societate-soră a CBF și singurul alt ICSD din Uniunea Europeană pe piața în aval a compensării și decontării tranzacțiilor transfrontaliere cu titluri de valoare. Deși decizia atacată nu stabilește obiectivul reclamantelor de a crea un dezavantaj concurențial pentru EB, în schimb, în cadrul acesteia se apreciază motivarea și consecințele acestui refuz de a furniza servicii în contextul poziției deținute de EB și de întregul grup Clearstream pe piața relevantă. Astfel, Comisia prezintă mai multe indicii de natură a se considera că reclamantele aveau drept obiectiv excluderea EB de la furnizarea serviciilor lor și, prin urmare, împiedicarea concurenței în cadrul furnizării serviciilor secundare transfrontaliere de compensare și decontare [considerentele (234) și (300) ale deciziei atacate]. Cu toate acestea, dată fiind noțiunea obiectivă de abuz de poziție dominantă, nu este necesară pronunțarea asupra acestui aspect.

144 Cu privire la efectul evidențiat de jurisprudența citată la punctul 140 de mai sus, acesta nu privește în mod obligatoriu efectul concret al comportamentului abuziv denunțat. În vederea stabilirii unei încălcări a articolului 82 CE este suficient să se demonstreze că un comportament abuziv al întreprinderii în poziție dominantă urmărește să restrângă concurența sau, cu alte cuvinte, că un asemenea comportament este de natură să aibă sau poate avea un asemenea efect (Hotărârea din 30 septembrie 2003, Michelin/Comisia, punctul 132 de mai sus, punctul 239).

145 Prin urmare, trebuie examinat în ce măsură Comisia a stabilit în speță că acest comportament al reclamantelor urmărea să restrângă concurența pe piața serviciilor secundare de compensare și decontare.

146 După cum s-a arătat în cadrul examinării primului motiv, decizia atacată evidențiază analiza completă a Comisiei asupra pieței serviciilor. Pe această bază, Comisia a avut ulterior posibilitatea să concluzioneze în mod valabil că CBF deținea un monopol de fapt și era, așadar, un partener comercial inevitabil în domeniul furnizării serviciilor de compensare și decontare primare în cadrul pieței relevante. În plus, Comisia a constatat că barierele la intrare pe această piață, exprimate prin reglementare, cerințe tehnice, interesul participanților de pe piață, costuri la intrare, costuri pentru clienți și probabilitatea de a putea furniza produse competitive, erau atât de importante, încât era posibilă excluderea eventualității de noi intrări care să exercite o constrângere concurențială pentru CBF într-un viitor previzibil [considerentele (205)-(215) ale deciziei atacate].

147 În această privință, din jurisprudența Curții reiese că, pentru a concluziona cu privire la existența unui abuz în sensul articolului 82 CE, este necesar ca refuzul serviciului în discuție să fie de natură să elimine, din perspectiva solicitantului serviciului, toată concurența din cadrul pieței, ca acest refuz să nu poată fi justificat din punct de vedere obiectiv și ca serviciul să fie indispensabil desfășurării activității solicitantului (Hotărârea Curții din 26 noiembrie 1998, Bronner, C-7/97, Rec., p. I-7791, punctul 41). Potrivit unei jurisprudențe constante, un produs sau un serviciu este considerat esențial sau indispensabil dacă nu există niciun substitut real sau potențial (a se vedea Hotărârea Tribunalului din 15 septembrie 1998, European Night Services și alții/Comisia, T-374/94, T-375/94, T-384/94 și T-388/94, Rec., p. II-3141, punctul 208 și jurisprudența citată).

148 Cu privire la criteriul eliminării întregii concurențe, în scopul stabilirii unei încălcări a articolului 82 CE, nu este necesar să se demonstreze eliminarea oricărei prezențe concurențiale pe piață, ci trebuie să se stabilească că refuzul în cauză riscă să elimine sau este de natură să elimine orice concurență efectivă de pe piață. Un asemenea risc de a conduce la eliminarea oricărei concurențe efective trebuie stabilit de Comisie (Hotărârea Microsoft/Comisia, punctul 47 de mai sus, punctele 563 și 564).

149 În speță, în conformitate cu aceste considerații, Comisia a constatat [considerentele (168), (226), (228), (231) și (234) ale deciziei atacate], mai întâi, că reclamantele aveau un monopol de fapt în domeniul furnizării serviciilor de compensare și decontare primare pe piața relevantă și că EB nu putea să reproducă serviciile pe care le solicita. În continuare, Comisia a constatat că, în calitate de ICSD, EB oferea clienților săi un punct de acces unic la numeroase piețe de titluri de valoare și, prin urmare, un serviciu novator, la scară europeană, de activități secundare de compensare și decontare pentru tranzacțiile transfrontaliere cu titluri de valoare în cadrul pieței interne și că investitorii care doreau să utilizeze serviciile de „ghișeu unic" ale unui ICSD aveau în esență opțiunea între CBL și EB. În opinia Comisiei, accesul EB la CBF era indispensabil pentru a putea furniza aceste servicii transfrontaliere de compensare și decontare secundare, iar refuzul reclamantelor de a-i furniza servicii primare de compensare și decontare pentru acțiuni nominative a afectat capacitatea EB de a furniza servicii complete, paneuropene și inovatoare. Acest refuz a adus atingere inovației și concurenței în cadrul furnizării de servicii transfrontaliere de compensare și decontare secundare pe piața compensării și decontării transfrontaliere a titlurilor de valoare în Uniunea Europeană și, finalmente, consumatorilor din cadrul pieței unice. În sfârșit, Comisia a constatat că acest comportament al reclamantelor nu putea fi justificat în mod obiectiv.

150 În plus, Comisia a concluzionat că refuzul furnizării unui acces direct la Cascade RS și discriminarea nejustificată în această privință nu sunt două încălcări separate, ci mai degrabă două manifestări ale aceluiași comportament, deoarece discriminarea nejustificată există întrucât CBF a refuzat să furnizeze EB aceleași servicii ca cele pe care le furniza unor clienți comparabili sau servicii similare. În opinia Comisiei, refuzul de a furniza astfel stabilit este întărit prin constatarea unui comportament discriminatoriu nejustificat al clienților CBF.

151 Aceste concluzii nu pot fi infirmate de diferitele argumente invocate de reclamante în legătură cu acest aspect. Astfel, contrar afirmațiilor reclamantelor, Comisia a considerat în mod întemeiat că termenul pentru obținerea accesului depășise cu mult termenul care putea fi considerat rezonabil și justificat, evidențiind astfel un refuz abuziv de a furniza serviciul în discuție, de natură să cauzeze un dezavantaj concurențial pe piața relevantă în detrimentul EB. Cu titlu comparativ, CBL, concurent direct al EB, obținuse accesul la Cascade RS în doar patru luni. Pe de altă parte, cu privire la argumentul reclamantelor potrivit căruia la momentul situației de fapt CBL nu mai avea acces la CBF, trebuie observat că CBL a făcut această solicitare numai atunci când accesul EB la Cascade RS fusese deja acordat [considerentul (236) a doua liniuță al deciziei atacate].

152 Argumentul întemeiat pe faptul că nu s-a demonstrat de către Comisie că accesul indirect la CBF constituia un dezavantaj concurențial în detrimentul EB și că, în Europa, EB și CBL dispuneau în majoritatea cazurilor de accesuri indirecte la CSD, a fost deja analizat în cadrul primului motiv, prin prisma problemei substituibilității din perspectiva ofertei. Cu privire la acest aspect, trebuie amintit că, înainte de a solicita accesul la Cascade RS, EB dispunea de acces indirect la CBF prin intermediul Deutsche Bank. Cu toate acestea, pe baza informațiilor furnizate de actorii de pe piață, Comisia a constatat în mod întemeiat că un asemenea acces indirect prezenta anumite inconveniente, și anume termene mai lungi, un risc mai important, costuri mai ridicate și conflicte de interese potențiale [considerentul (139) al deciziei atacate]. Pe de altă parte, argumentul privind eventualele accesuri indirecte la CSD prezenți pe alte piețe geografice nu este pertinent, deoarece aprecierea faptelor privește numai piața geografică relevantă în prezenta cauză, și anume Germania.

153 În ceea ce privește argumentul reclamantelor asupra lipsei de pertinență a referirii, în decizia atacată, la deciziile anterioare ale Comisiei, întrucât acestea s-ar fi întemeiat pe un efect restrictiv calificat care ar fi absent în prezenta cauză, este suficient să se amintească jurisprudența menționată la punctul 55 de mai sus.

154 Cu privire la importanța titlurilor nominative ale EB depuse la CBF și cu privire la câștigul potențial al EB determinat de obținerea accesului la Cascade RS, trebuie subliniată în special, similar opiniei Comisiei, importanța posibilității de a propune clienților serviciile în legătură cu acțiunile nominative emise în Germania, care, în

contextul pieței actuale, nu poate fi contestată. În plus, importanța serviciului furnizat de CBF poate fi apreciată numai pe baza volumului tranzacțiilor efectuate în privința EB, care nu corespund neapărat, și nici nu corespund în majoritatea cazurilor, cu volumul acțiunilor depuse la CBF. În orice ipoteză, deși argumentul volumului scăzut poate interveni în opțiunea între un acces automat și un acces manual, și un volum scăzut de tranzacții cu acțiuni nominative, mai ales având în vedere importanța acestora, poate justifica un acces direct la sistemul de procesare al CBF. Pe de altă parte, reclamantele nu oferă nicio estimare pe baza valorii tranzacțiilor efectuate, ci se limitează să menționeze date cifrice privind proporția acțiunilor nominative depuse la CBF, fără a furniza vreun element de probă. În același mod, reclamantele propun o altă modalitate de calcul pentru stabilirea importanței acestor acțiuni în privința EB, care nu este susținută de niciun document oficial și nici de o bază de calcul definită.

155 Prin urmare, argumentarea reclamantelor cu privire la acest aspect trebuie respinsă în totalitate.

— Cu privire la pretinsa inexistență a discriminării față de EB

156 Toate elementele răspunsului la acest argument au fost deja prezentate în cuprinsul punctelor de mai sus. Astfel, este suficient să se reamintească, referitor la pretinsa solicitare a EB de acces automat la Cascade și de acces manual la Cascade RS, că CBL a obținut accesul la Cascade RS în doar patru luni și că, potrivit însești reclamantelor, CBL solicitase aceeași combinație ca și EB (a se vedea punctele 106 și 151 de mai sus). Reclamantele nu au demonstrat afirmația potrivit căreia EB nu ar fi efectuat pregătirile necesare pentru deschiderea accesului timp de mai mult de un an (a se vedea punctele 112-120 de mai sus). În sfârșit, reclamantele nu contestă că CSD austriac și francez obținuseră acces neîntârziat la Cascade RS. Or, din informațiile primite pe parcursul procedurii administrative și expuse în decizia atacată reiese că nu există servicii de compensare și decontare pe care CBF le furniza ICSD și care nu erau furnizate către CSD naționali [considerentele (133) și (296) ale deciziei atacate]. Cu privire la tipul de acces, trebuie amintit că accesul acordat EB în noiembrie 2001 a fost manual, ca și cel acordat CSD naționali.

157 Prin urmare, trebuie să se concluzioneze că în mod întemeiat Comisia a constatat că EB a suferit o discriminare privind furnizarea de servicii de compensare și decontare primare pentru acțiunile nominative.

158 Având în vedere cele de mai sus, acest aspect al celui de al doilea motiv trebuie respins ca neîntemeiat.

Cu privire la al doilea aspect, întemeiat pe inexistența unei discriminări în materie de prețuri

Argumentele părților

159 În privința EB, reclamantele invocă inexistența unei discriminări abuzive în formarea prețurilor. În special, nu ar fi posibilă comparația între CSD și ICSD, deoarece ar fi vorba despre două grupuri diferite de clienți. Ar fi diferite atât combinațiile de servicii solicitate, cât și costurile care le sunt atribuibile.

160 În primul rând, din jurisprudența Curții ar reieși că structura pieței poate justifica distincția dintre categorii diferite de clienți. Or, în speță, Comisia ar fi făcut abstracție de diferențele esențiale existente între funcțiile și modelele de activitate ale CSD și ICSD. În special, spre deosebire de CSD, ICSD nu ar fi scutiți de riscuri, deoarece nu sunt supuși unei supravegheri din partea statului menite să asigure securitatea circulației capitalurilor și deoarece aceștia ar putea efectua tranzacții în devize diferite.

161 În al doilea rând, volumul tranzacțiilor pe care CBF trebuie să le proceseze pentru ICSD este mult mai important decât cel al tranzacțiilor efectuate pentru CSD și, prin urmare, gradul de standardizare și de automatizare ar fi mai ridicat pentru prima categorie, ceea ce ar impune utilizarea unor programe speciale. Astfel, 76 % din costurile globale s-ar raporta la procesarea tranzacțiilor pentru ICSD, ceea ce ar genera o creștere a costurilor procesării datelor.

162 În al treilea rând, EB ar beneficia de anumite prestații speciale, menționate în considerentul (131) al deciziei atacate. Acestor prestații i-ar corespunde suma forfetară anuală de 125 000 de euro. Astfel, prestațiile respective nu ar avea legătură cu activitățile de compensare și decontare, ci numai cu păstrarea și cu emiterea de titluri de valoare. În această privință, reclamantele depun în anexa la replică o scrisoare din 29 august 1996 adresată EB. Reclamantele subliniază acuratețea și pertinența calificării și a diferențierii dintre serviciile de decontare și serviciile speciale și susțin că serviciile speciale sunt furnizate numai EB. Modificările de poziții consecutive la remiterea titlurilor de valoare de către purtător, la restituirea la purtător și la majorările sau la reducerile de capital din partea emitenților s-ar afla în legătură cu păstrarea titlurilor de valoare, iar nu cu activitățile de compensare și decontare în cadrul tranzacțiilor cu titluri de valoare.

163 În al patrulea rând, un acord semnat în 1997 între predecesorii CBF și EB ar preciza anumite activități numai în privința EB, a căror valoare specifică este recunoscută de EB în nota sa internă din 15 martie 2001. Comisia nu ar fi luat însă cunoștință de toate informațiile de care dispune.

164 În al cincilea rând, CBF ar trebui să suporte costurile contractului de asigurare de răspundere civilă pentru riscurile specifice de răspundere în legătură cu cei doi ICSD. În această privință, reclamantele susțin că, în mod contrar afirmației Comisiei, costurile indicate la rubrica „Cheltuieli generale" pentru EB sunt de șase ori mai mari decât costurile indicate pentru toți CSD și de 1,7 ori mai mari decât costurile indicate pentru CI. Aceste riscuri speciale ar fi legate de volumul mare de tranzacții efectuate de ICSD, după cum reclamantele ar fi arătat deja în memoriile din 1 septembrie 2003 și din 1 decembrie 2003, ale căror extrase sunt anexate la replică. În plus, repartizarea cheltuielilor de asigurare ar fi justificată de daune, care ar fi mai frecvente în cazul ICSD.

165 În al șaselea rând, 99,01 % din tranzacțiile procesate în timpul nopții pentru depozitarii centrali ar fi efectuate pentru ICSD, ceea ce ar genera costuri suplimentare. Astfel, spre deosebire de CSD, rezultatele ICSD ar fi puse la dispoziție inclusiv în timpul nopții. În această privință, reclamantele reproduc în anexa la replică un tabel de remunerare a tranzacțiilor, calculată pe baza costurilor globale și a volumului de tranzacții aferente ICSD sau CSD, care însă nu ar conține nicio diferențiere a costurilor de tranzacție între procesarea în timpul nopții și procesarea în timpul zilei, deoarece costurile de supraveghere specială a executărilor suplimentare de programe lansate doar pentru ICSD și serviciile de date rezultând din volumul mare de tranzacții ar fi efectuate atât în cadrul procesării în timpul nopții, cât și în cadrul procesării în timpul zilei.

166 De asemenea, reclamantele susțin că diferența de preț constatată în speță a fost calculată în mod greșit de Comisie. Astfel, întrucât suma forfetară anuală nu reprezintă o remunerare a serviciilor de decontare, iar CBF acordă EB reduceri de cantitate, diferența de preț care trebuie justificată de dovada costurilor corespondente ar fi cuprinsă între 2 % și 5 %, și nu s-ar ridica la 20 %. Pe de altă parte, Comisia ar refuza să ia în considerare costurile specifice efectuate de CBF, care permit să justifice în mod obiectiv această diferență de preț pe care reclamantele au evaluat-o la un cuantum cuprins în intervalul 0,10-0,25 euro.

167 În sfârșit, Comisia nu ar fi analizat și nici nu ar fi răspuns la problema dacă formarea prețurilor solicitate de reclamante de la EB a determinat un dezavantaj concurențial în privința EB. În opinia reclamantelor, cea mai bună dovadă că EB nu a suferit un dezavantaj constă în faptul că EB nu a repercutat scăderea de prețuri asupra clienților săi.

168 Comisia solicită respingerea acestei argumentări.

Aprecierea Tribunalului

169 Practicarea de către o întreprindere în poziție dominantă de prețuri discriminatorii este interzisă de articolul 82 al doilea paragraf litera (c) CE, care vizează practicile abuzive constând în „aplicarea în raporturile cu partenerii comerciali a unor condiții inegale la prestații echivalente, creând astfel acestora un dezavantaj concurențial”.

170 Astfel, potrivit jurisprudenței, o întreprindere nu poate să practice diferențe artificiale de preț de natură să determine un dezavantaj pentru clienții săi și să denatureze concurența (Hotărârea Tribunalului din 6 octombrie 1994, Tetra Pak/Comisia, T-83/91, Rec., p. II-755, punctul 160, și Hotărârea Deutsche Bahn/Comisia, punctul 65 de mai sus, punctul 78).

171 Este necesar, așadar, să se verifice în speță acuratețea faptelor pe baza cărora Comisia se întemeiază pentru a constata practicări de prețuri discriminatorii de către reclamante și dacă aceste elemente sunt de natură să îi confirme concluzia potrivit căreia, în raporturile cu partenerii comerciali, au fost aplicate condiții inegale la prestații echivalente, creând astfel acestora un dezavantaj concurențial.

172 În opinia Comisiei, ICSD și CSD formează două grupuri de clienți comparabile prin faptul că atât unii, cât și ceilalți furnizează servicii de compensare și decontare secundare pentru tranzacțiile transfrontaliere cu titluri de valoare emise în conformitate cu legea germană, iar conținutul serviciilor primare de compensare și decontare pentru operațiunile transfrontaliere pe care CBF le furnizează este echivalent. Astfel, pe baza informațiilor furnizate de reclamante, Comisia a constatat că CSD și ICSD beneficiază de servicii comparabile și că nu există servicii de compensare și decontare pe care CBF le furniza ICSD și pe care nu le furniza CSD [considerentele (128) și (133) ale deciziei atacate].

173 Or, părțile nu contestă faptul că, pentru fiecare tranzacție, în cazul CSD naționali, CBF factura un preț de 5 euro, în timp ce, în perioada cuprinsă între sfârșitul anului 1996 și 1 ianuarie 2002, în cazul EB, CBF factura un preț de bază de 6 euro pentru fiecare tranzacție, precum și o redevență anuală de 125 000 de euro.

174 În cadrul primului motiv, reclamantele afirmă că cele trei categorii de clienți ai CBF (CSD, ICSD și clienți-condiții generale) obțin din partea sa, în esență, aceleași servicii, deoarece toți au legături cu CBF în calitate de depozitari intermediari, însă că diferența de preț corespunde derulării procesului, care poate diferi în funcție de nevoile diverse ale fiecăruia dintre acești clienți. Se impune totuși constatarea că această argumentare se află deseori în contradicție cu alte declarații făcute în cadrul procedurii administrative și al procedurii în fața Tribunalului.

175 Astfel, în primul rând, reclamantele susțin că suma forfetară de 125 000 de euro corespunde numai custodiei și emiterii de titluri de valoare. În susținerea acestui argument, acestea depun în anexa la replică o scrisoare din 29 august 1999, transmisă de predecesorul CBF către predecesorul EB, prin care îl informează asupra prețurilor aplicate cu începere de la 1 ianuarie 1997. Din această scrisoare reiese însă că suma forfetară de 125 000 de euro era facturată pentru servicii speciale [a se vedea și considerentul (131) al deciziei atacate], în timp ce se precizează că, pentru serviciile de custodie, prețurile aplicate erau „regulate”.

176 În plus, reclamantele enumeră anumite activități care ar privi numai EB în temeiul unui acord semnat în 1997 de predecesorii CBF și EB.

177 Cu toate acestea, reclamantele nu demonstrează modul în care diferitele servicii speciale pe care le menționează se diferențiază de cele furnizate în general către ICSD și CSD. În această privință, se impune mai întâi constatarea că, în cadrul procedurii administrative, reclamantele au afirmat că, în privința CSD, în plus față de serviciile standard, anumite servicii de decontare, care erau enumerate, erau furnizate pentru a răspunde nevoilor specifice ale CSD (în legătură cu tranzacțiile transfrontaliere) pe baza unor acorduri individuale. Apoi, în privința ICSD, reclamantele au declarat că „ICSD primesc atât servicii standard, cât și servicii speciale comparabile celor furnizate

CSD" și că, în comparație cu CSD, anumite servicii speciale, care sunt enumerate, nu sunt solicitate de ICSD [considerentele (125) și (128) ale deciziei atacate].

178 Rezultă că, în plus față de serviciile standard furnizate clienților-condiții generale, anumite servicii adiționale sunt furnizate CSD și ICSD în funcție de nevoia specifică a acestora, și anume procesarea tranzacțiilor transfrontaliere.

179 În această privință, trebuie respins argumentul reclamantelor privind funcțiile diferite ale CSD și ICSD, deoarece, referitor la titlurile de valoare emise în conformitate cu legea germană, CSD care nu sunt entități germane și ICSD își desfășoară activitatea la același nivel și solicită CBF aceleași servicii primare. Așadar, Comisia a concluzionat în mod întemeiat că era echivalent conținutul serviciilor de compensare și decontare primare pentru tranzacțiile transfrontaliere furnizate de CBF pentru CSD și ICSD [considerentul (307) al deciziei atacate]. Pe de altă parte, reclamantele nu demonstrează modul în care punctul 120 din Hotărârea Curții din 3 iulie 1991, AKZO/Comisia (62/86, Rec., p. I-3359), la care au făcut referire, ar fi pertinent pentru distincția dintre diferitele categorii de clienți vizați în speță.

180 În al doilea rând, reclamantele arată că, în perioada 1998-2002, volumul tranzacțiilor EB a fost de mai mult de 18 ori mai important decât volumul tranzacțiilor cumulate de șapte CSD naționali și că, prin urmare, gradul de standardizare și de automatizare este mai ridicat pentru serviciile furnizate ICSD decât pentru cele furnizate CSD. Totuși, după cum susține în mod întemeiat Comisia, acest argument confirmă concluzia inversă, și anume că, după ce au suportat un eventual cost de automatizare, un grad mai mare de automatizare determină în principiu mai degrabă scăderea prețului decât creșterea acestuia. Cu titlu exemplificativ, din considerentul (127) al deciziei atacate reiese că, în privința a trei CSD care nu sunt entități germane comisioanele au scăzut ca urmare a trecerii de la o procesare pur manuală la proceduri total automatizate.

181 În al treilea rând, reclamantele susțin că diferența de preț era justificată, de vreme ce CBF trebuia să suporte anumite costuri proprii ICSD, legate de procesarea în timpul nopții, de volumul mare de tranzacții, precum și de un contract de asigurare pentru răspundere civilă pentru riscurile specifice la care sunt expuși cei doi ICSD.

182 Or, se impune constatarea că elementele de probă în susținerea acestor argumente pe care reclamantele le invocă în cadrul prezentului motiv nu sunt concludente. Printre altele, sunt depuse în anexă la replică extrase ale memoriilor reclamantelor din 1 septembrie 2003 și din 1 decembrie 2003 și o anexă a memoriului din 1 septembrie 2003, adresate Comisiei ca răspuns la solicitarea sa de informații.

183 Documentul anexat la memoriul din 1 septembrie 2003 conține detalierea costurilor aferente perioadei ianuarie-august 2002 și, prin urmare, nu se referă la perioada în privința căreia s-a constatat aplicarea prețurilor discriminatorii. În plus, prețul aplicat EB cu începere de la 1 ianuarie 2002 a fost redus la 3 euro. Or, din răspunsul reclamantelor la solicitarea de informații a Comisiei din 12 septembrie 2002, anexată la duplică, reiese că marja de profit a CBF aferentă ICSD era, chiar în urma acestei reduceri, comparabilă cu cea aferentă CSD. Această detaliere nu poate, așadar, în niciun caz, să justifice diferența de preț imputată din perioada respectivă.

184 Cu privire la extrasele din memoriile din 1 septembrie 2003 și din 1 decembrie 2003, acestea reprezintă, așadar, mai mult o argumentare adițională a reclamantelor decât un document cu o anumită valoare probatorie.

185 Trebuie amintit în această privință că, deși sarcina probei cu privire la existența împrejurărilor care constituie o încălcare a articolului 82 CE revine Comisiei, revine totuși, dacă este cazul, întreprinderii dominante în cauză, iar nu Comisiei, și înainte de finalizarea procedurii administrative, obligația să invoce o eventuală justificare obiectivă și să o susțină, în această privință, cu argumente și cu elemente de probă. În continuare, în măsura în care intenționează să concluzioneze în sensul existenței unui abuz de poziție dominantă, Comisia are obligația să demonstreze că argumentele

și elementele de probă invocate de întreprinderea respectivă nu pot prevala și, prin urmare, că justificarea invocată nu poate fi acceptată (Hotărârea Microsoft/Comisia, punctul 47 de mai sus, punctul 688).

186 Din decizia atacată reiese că, în cadrul procedurii administrative, Comisia a solicitat de mai multe ori reclamantelor să justifice diferențele de preț aplicate pe parcursul perioadei respective și, în special, să îi furnizeze detalierea costurilor în fiecare caz printr-o repartizare aferentă fiecărei tranzacții. Părțile nu neagă că reclamantele nu iau transmis niciodată Comisiei o asemenea detaliere a costurilor. În plus, în opinia Comisiei, lista serviciilor depusă de reclamante era lipsită de coerență și contradictorie [considerentele (134) și (313) ale deciziei atacate].

187 Pe de altă parte, în decizia atacată au fost analizate și în mod întemeiat respinse toate argumentele reclamantelor referitoare la procesarea în timpul nopții, la volumul mare de tranzacții și la asigurarea de răspundere civilă în privința EB. Deși anumite documente care stau la baza acestei analize sunt menționate în decizia atacată, ele fie nu sunt depuse în scopul prezentei proceduri, fie, deși sunt depuse, nu sunt concludente (a se vedea punctele 183 și 184 de mai sus). Or, aceste afirmații ale reclamantelor, care nu sunt întemeiate pe niciun element de probă constând în date cifrice, nu sunt convingătoare, unele dintre ele fiind lipsite de logică și chiar contradictorii. Astfel, reclamantele nu au fost în măsură să demonstreze modul în care volumul mare de tranzacții, aflat totuși la originea unui nivel mai ridicat de automatizare, a determinat creșterea costurilor aferente fiecărei tranzacții. În mod similar, reclamantele nu explică motivul pentru care ar fi contractat o asigurare de răspundere civilă care să permită acoperirea riscurilor privind ICSD și nu depun o copie a unui asemenea contract de asigurare. Cu privire la procesarea în timpul nopții, deși acest argument ar putea, în sine, să reprezinte o justificare, argumentarea reclamantelor privind acest aspect trebuie totuși respinsă. Reclamantele afirmă că modalitatea de calcul reprodusă în anexa la replică nu conține nicio diferențiere a costurilor de tranzacție între procesarea în timpul nopții și procesarea în timpul zilei, deoarece costurile supravegherii speciale a executărilor suplimentare de programe lansate numai pentru ICSD și pentru servicii de date rezultate din volumul mare de tranzacții sunt efectuate atât în cadrul procesării de noapte, cât și în cadrul procesării de zi. Pe de o parte, reclamantele confundă astfel costurile suplimentare determinate de elementele amintite în cadrul argumentelor precedente cu costurile suplimentare datorate procesării în timpul nopții. Pe de altă parte, reclamantele nu reproduc nicio modalitate de calculare a acestor costuri, detaliate în funcție de volumul tranzacțiilor procesate în timpul zilei și în timpul nopții și în funcție de beneficiar, EB sau CSD.

188 În consecință, argumentele reclamantelor nu sunt pot repune în discuție aprecierea Comisiei din decizia atacată potrivit căreia reclamantele nu au reușit să demonstreze că prețurile aplicate EB erau întemeiate pe costuri reale adiționale, suportate numai în privința acestei societăți.

189 În al patrulea rând, trebuie respins și argumentul reclamantelor potrivit căruia Comisia a calculat în mod eronat diferența de prețuri pe care acestea ar avea obligația să o justifice. Astfel, pe baza descrierii serviciilor pe care reclamantele le califică drept speciale, diferite de decontare [considerentul (131) al deciziei atacate], cel puțin unele din aceste servicii, ce corespundeau sumei forfetare de 125 000 de euro, par a avea legătură cu serviciul de decontare. În orice ipoteză, se impune constatarea că, în plus față de comisionul aferent unei tranzacții regulate, această sumă forfetară adițională era facturată EB de CBF pentru servicii de care beneficiau EB și CSD, sumă care însă nu era facturată CSD, care beneficiau totuși de un număr mai important de servicii speciale decât ICSD. Astfel, prețul aferent fiecărei tranzacții, considerat în ansamblu și plătit efectiv de EB, era superior tarifului nominal de 6 euro aferent fiecărei tranzacții, iar discriminarea la care a fost supusă EB depășește, așadar, diferența de 20 % dintre prețurile facturate EB și cele facturate anumitor CSD [considerentul (306) al deciziei atacate]. Cu privire la reducerea de cantitate aplicată EB, aceasta ar fi trebuit mai degrabă să aducă prețurile facturate EB la un nivel inferior prețurilor facturate altor clienți comparabili.

190 Având în vedere cele de mai sus, se impune constatarea că, fără a săvârși o eroare de apreciere, Comisia a concluzionat că reclamantele au practicat în raport cu EB prețuri discriminatorii, în sensul articolului 82 al doilea paragraf litera (c) CE.

191 În sfârșit, reclamantele susțin că Comisia nu a analizat și nu a soluționat problema dacă formarea prețurilor facturate de reclamante pentru EB i-a acesteia un dezavantaj concurențial.

192 După cum a amintit Curtea, interdicția expresă a discriminării prevăzută la articolul 82 al doilea paragraf litera (c) CE face parte din regimul care asigură, conform articolului 3 alineatul (1) litera (g) CE, că nu este denaturată concurența pe piața internă. Comportamentul comercial al întreprinderii în poziție dominantă nu trebuie să

denatureze concurența pe o piață situată în amonte sau în aval, cu alte cuvinte concurența între furnizori sau între clienți ai acestei întreprinderi. Cocontractanții întreprinderii menționate nu trebuie să fie favorizați sau defavorizați în raporturile de concurență dintre ei. În consecință, pentru ca toate condițiile de aplicare a articolului 82 al doilea paragraf litera (c) CE să fie întrunite, este necesar să se constate nu numai faptul că întreprinderea în poziție dominantă pe o piață are un comportament discriminatoriu, ci și că respectivul comportament urmărește să denatureze acest raport concurențial, cu alte cuvinte, să aducă atingere poziției concurențiale a unei părți dintre partenerii comerciali ai acestei întreprinderi în raport cu alții (Hotărârea Curții din 15 martie 2007, British Airways/Comisia, C-95/04 P, Rep., p. I-2331, punctele 143 și 144).

193 În această privință, nimic nu se opune ca discriminarea partenerilor comerciali care se află în raport de concurență să poată fi considerată abuzivă din momentul în care comportamentul întreprinderii în poziție dominantă urmărește, având în vedere toate împrejurările speței, să determine o denaturare a concurenței între acești parteneri comerciali. Într-o astfel de situație, nu s-ar putea impune să se facă, în plus, proba unei deteriorări efective și cuantificabile a poziției concurențiale a partenerilor comerciali considerați în mod individual (Hotărârea din 15 martie 2007, British Airways/Comisia, punctul 192 de mai sus, punctul 145).

194 În speță, aplicarea, de către o întreprindere care deține un monopol de fapt pe piața situată în amonte, față de un partener comercial, a unor prețuri diferite pentru servicii echivalente, fără întrerupere timp de cinci ani, a putut determina un dezavantaj concurențial pentru acest partener.

195 Având în vedere toate cele de mai sus, trebuie respins acest aspect al celui de al doilea motiv și, prin urmare, al doilea motiv în totalitate.

3. *Cu privire la al treilea motiv, întemeiat pe imputarea eronată, în sarcina CI, a comportamentului ilicit al CBF*

Argumentele părților

196 Reclamantele susțin că în niciun moment Comisia nu a constatat că a doua reclamantă, CI, ar deține o poziție dominantă și că, prin urmare, nu a putut să abuzeze de această poziție.

197 Comisia respinge această argumentare.

Aprecierea Tribunalului

198 Trebuie amintit că un comportament anticoncurențial al unei întreprinderi poate fi imputat altei întreprinderi atunci când aceasta nu și-a stabilit în mod autonom comportamentul pe piață, ci a aplicat, în esență, directivele emise de cea din urmă, având în vedere în special legăturile economice și juridice care le uneau (Hotărârea Curții din 16 noiembrie 2000, Metsä-Serla și alții/Comisia, C-294/98 P, Rec., p. I-10065, punctul 27). Astfel, comportamentul unei filiale poate fi imputat societății-mamă atunci când filiala nu își stabilește în mod autonom conduita pe piață, ci aplică, în esență, instrucțiunile care îi sunt date de societatea-mamă (Hotărârea Curții din 14 iulie 1972, Imperial Chemical Industries/Comisia, 48/69, Rec., p. 619, punctele 132 și 133).

199 În cazul particular în care o societate-mamă deține 100 % din capitalul filialei sale autoare a unui comportament ilicit, există o prezumție simplă potrivit căreia societatea-mamă respectivă exercită o influență determinantă asupra comportamentului filialei sale (a se vedea în acest sens Hotărârea Curții din 25 octombrie 1983, AEG-Telefunken/

Comisia, 107/82, Rec., p. 3151, punctul 50) și, în consecință, acestea constituie o singură întreprindere în sensul dreptului concurenței (Hotărârea Tribunalului din 15 iunie 2005, Tokai Carbon și alții/Comisia, T-71/03, T-74/03, T-87/03 și T-91/03, nepublicată in Repertoriu, punctul 59). Drept urmare, revine societății-mamă care contestă în fața instanței comunitare o decizie a Comisiei de a-i aplica o amendă pentru un comportament săvârșit de filiala acesteia sarcina de a răsturna această prezumție, aducând elemente de probă care pot demonstra autonomia acesteia din urmă (Hotărârea Tribunalului din 27 septembrie 2006, Avebe/Comisia, T-314/01, Rec., p. II-3085, punctul 136; a se vedea de asemenea în acest sens Hotărârea Curții din 16 noiembrie 2000, Stora Kopparbergs Bergslags/Comisia, C-286/98 P, Rec., p. I-9925, denumită în continuare „Hotărârea Stora", punctul 29).

200 În această privință, trebuie subliniat că, deși este adevărat că în Hotărârea Stora, punctul 199 de mai sus (punctele 28 și 29), Curtea a amintit, pe lângă deținerea în proporție de 100 % a capitalului filialei, și alte împrejurări, precum necontestarea influenței exercitate de societatea-mamă asupra politicii comerciale a filialei sale și reprezentarea comună a celor două societăți în cursul procedurii administrative, nu este mai puțin adevărat că împrejurările menționate nu au fost evidențiate de Curte decât în scopul de a expune ansamblul elementelor pe care Tribunalul își întemeiase raționamentul pentru a concluziona că acesta nu se bazase doar pe deținerea de către societatea-mamă a întregului capital al filialei. La punctul 29 din Hotărârea Stora, punctul 199 de mai sus, Curtea a arătat expres că, „în situația în care societatea-mamă deține întregul capital social al filialei, Tribunalul putea presupune în mod legitim, astfel cum a arătat Comisia, că societatea-mamă exercita efectiv o influență determinantă asupra comportamentului filialei sale" și că, în aceste condiții, îi revenea reclamantei sarcina de a răsturna această „prezumție" prin elemente de probă suficiente.

201 În speță, întrucât CI deține integral capitalul CBF, aceasta avea obligația să facă dovada existenței unui comportament autonom al CBF de natură să răstoarne această prezumție, însă nu a procedat în acest mod. Astfel, în memoriile formulate, reclamantele nu se pronunță asupra problemei dacă filiala CBF a determinat și/sau își determină în mod autonom comportamentul pe piață, în loc să aplice instrucțiunile societății sale mamă.

202 Reclamantele nu au contestat nici afirmația Comisiei, cuprinsă în memoriul în apărare, care face trimitere la considerentele (235), (271) și următoarele ale deciziei atacate, potrivit căreia, pe de o parte, în publicațiile sale comerciale, Clearstream se prezintă drept o singură entitate și, pe de altă parte, elementele de fapt prezentate în decizia atacată arată că CI a influențat comportamentul CBF, care nu a acționat, așadar, în mod autonom, și chiar faptul că CI a acționat uneori pe seama filialei sale germane.

203 În ceea ce privește argumentarea reclamantelor potrivit căreia Comisia nu ar fi constatat în nici un moment că CI era o întreprindere care deținea o poziție dominantă pe piața relevantă, este suficient să se constate că aceasta se întemeiază pe o premisă eronată, potrivit căreia nu s-a constatat nicio încălcare în privința sa. Or, din considerentul (224) și următoarele și din articolul 1 din decizia atacată reiese că CI a fost personal sancționată pentru o încălcare care se presupune că a săvârșit-o ea însăși ca urmare a legăturilor economice și juridice care o uneau cu CBF și care îi permiteau să determine comportamentul celei din urmă pe piață (a se vedea în acest sens Hotărârea Metsä-Serla și alții/Comisia, punctul 198 de mai sus, punctul 34).

204 Prin urmare, al treilea motiv trebuie respins ca neîntemeiat.

4. *Cu privire la al patrulea motiv, întemeiat pe caracterul imprecis al deciziei atacate*

Argumentele părților

205 Reclamantele susțin că, prin stabilirea, în cuprinsul articolului 1 din decizia atacată, a momentului de debut al refuzului ilicit de a furniza serviciile în cauză la 3 decembrie 1999, Comisia nu a ținut seama de intervalul de patru luni scurs de la formularea cererii de acces, față de care ar fi afirmat însă, în cuprinsul motivării, că nu era abuziv.

206 Cu privire la articolul 2 din decizia atacată, acesta ar fi nelegal, deoarece textul acestuia ar fi foarte imprecis, în special în ceea ce privește comportamentul concret de la care reclamantele trebuie să se abțină. În plus, modul de redactare a acestui articol în limba germană ar fi neclar și în contradicție cu motivarea deciziei atacate. Astfel, acesta ar putea fi interpretat în sensul că reclamantele trebuie să se abțină numai de la actele descrise în cuprinsul articolului 1 și care încalcă articolul 82 CE, fără a se preciza care sunt aceste acte.

207 Din precizările furnizate de Comisie în memoriul în apărare, reclamantele deduc faptul că partea dispozitivă a deciziei atacate privește în mod exclusiv comportamentul reclamantelor față de EB, iar nu față de alte întreprinderi. Comisia ar respinge o interpretare extensivă a articolului 2 din decizia atacată, împrejurare care, așadar, nu ar produce efecte față de acțiunile la purtător.

208 În opinia Comisiei, textul articolului 2 din decizia atacată nu prezintă impreciziile pe care le critică reclamantele.

Aprecierea Tribunalului

209 În primul rând, argumentul reclamantelor potrivit căruia Comisia nu ar fi ținut seama de un termen de patru luni la stabilirea duratei încălcării nu este întemeiat. Astfel, data primei cereri de acces a EB la Cascade RS, reținută de Comisie și confirmată la punctele 97-99 de mai sus, este cea de 3 august 1999, deși articolul 1 din decizia atacată stabilește momentul de debut al încălcării la 3 decembrie 1999. Rezultă că în mod corect a dedus Comisia cele patru luni, cu alte cuvinte, durata maximă pe care o consideră rezonabilă pentru acordarea accesului solicitat, din perioada totală a încălcării constatate în speță. Prin urmare, decizia atacată nu conține nicio contradicție între motivare și partea sa dispozitivă.

210 În al doilea rând, cu privire la articolul 2 din decizia atacată, trebuie amintit că, în partea dispozitivă a deciziilor sale, Comisia indică natura și întinderea încălcărilor pe care le sancționează sau le constată și, în principiu, cu privire în special la întinderea și la natura încălcărilor, numai partea dispozitivă, iar nu motivarea este cea care prezintă importanță. Interpretarea prin recurgerea la motivarea deciziei atacate este necesară numai în cazul unei lipse de precizie a termenilor utilizați în partea dispozitivă (Hotărârea Tribunalului din 11 decembrie 2003, Adriatica di Navigazione/Comisia, T-61/99, Rec., p. II-5349, punctul 43).

211 În speță, textul părții dispozitive a deciziei atacate nu prezintă nicio ambiguitate. Rezultă din aceasta în mod clar că, în cuprinsul articolului 1, Comisia a constatat că, pe de o parte, refuzul de a furniza servicii de compensare și decontare primare pentru acțiunile nominative și comportamentul discriminatoriu în privința EB și, pe de altă parte, aplicarea prețurilor discriminatorii în detrimentul EB, pe de altă parte, erau contrare articolului 82 CE. Acest articol precizează natura, durata și autorii încălcărilor constatate.

212 La articolul 2, Comisia a dispus ca reclamantele să se abțină pe viitor de la încălcările prevăzute la articolul 1. Textul acestuia, interpretat în coroborare cu textul articolului 1, este, așadar, foarte precis.

213 Prin urmare, al patrulea motiv trebuie respins ca neîntemeiat.

214 Din toate dezvoltările de mai sus rezultă că acțiunea trebuie respinsă în totalitate.

5. *Cu privire la cererea de audiere a unui martor*

215 Reclamantele propun să furnizeze, prin intermediul mărturiei șefului Serviciului „Compensare și decontare" din cadrul CBF la momentul producerii faptelor, dovada anumitor afirmații ale acestora, și anume tipul de acces care ar fi fost solicitat de EB, refuzul acestei societăți de a înscrie acțiunile nominative pe numele proprietarului economic și răspunderea EB pentru eșecul deschiderii accesului.

216 În această privință, trebuie amintit că numai Tribunalul este competent să se pronunțe asupra eventualei necesități de a completa informațiile de care dispune în legătură cu cauzele cu care este sesizat (a se vedea Hotărârea Curții din 28 iunie 2005, Dansk Rørindustri și alții/Comisia, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P-C-208/02 P și C-213/02 P, Rec., p. I-5425, punctul 67 și jurisprudența citată).

217 Astfel, chiar dacă o cerere de audiere a unor martori, formulată în cererea introductivă, menționează cu precizie faptele în legătură cu care ar trebui să fie audiat martorul sau martorii și motivele de natură să justifice audierea acestora, este de competența Tribunalului să aprecieze pertinența cererii în raport cu obiectul litigiului și cu necesitatea de a proceda la audierea martorilor citați (Hotărârea din 17 decembrie 1998, Baustahlgewebe/Comisia, C-185/95 P, Rec., p. I-8417, punctul 70).

218 În speță, Tribunalul a putut să se pronunțe în mod util pe baza concluziilor, a motivelor și a argumentelor dezvoltate în cursul procedurii scrise și a celei orale. Prin urmare, trebuie respinsă cererea de audiere a unui martor formulată de reclamante.

Cu privire la cheltuielile de judecată

219 Potrivit articolului 87 alineatul (2) din Regulamentul de procedură al Tribunalului, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. Întrucât reclamantele au căzut în pretenții, se impune obligarea acestora la plata cheltuielilor de judecată, conform concluziilor Comisiei.

Pentru aceste motive,

TRIBUNALUL (Camera a cincea)

declară și hotărăște:

1) **Respinge acțiunea.**

2) **Obligă Clearstream Banking AG și Clearstream International SA la plata cheltuielilor de judecată.**

Vilaras Prek Ciucă

Pronunțată astfel în ședință publică la Luxemburg, la 9 septembrie 2009.

Semnături

Cuprins

Situația de fapt . . . . . II - 3166

Decizia atacată . . . . . II - 3167

Procedura și concluziile părților . . . . . II - 3174

În drept . . . . . II - 3176

1. Cu privire la primul motiv, întemeiat pe o definiție eronată a pieței relevante a serviciilor și pe inexistența poziției dominante a reclamantelor . . . . . II - 3176

Argumentele părților . . . . . II - 3176

Aprecierea Tribunalului . . . . . II - 3180

2. Cu privire la al doilea motiv, întemeiat pe inexistența abuzului de poziție dominantă . . II - 3189

Cu privire la primul aspect, întemeiat pe inexistența refuzului abuziv de acces și a discriminării abuzive din partea reclamantelor . . . . . II - 3189

Argumentele părților . . . . . II - 3189

Aprecierea Tribunalului . . . . . II - 3194

— Cu privire la data cererii de acces . . . . . II - 3195

— Cu privire la pretinsele erori de apreciere ale Comisiei referitoare la tipurile de acces solicitate de EB . . . . . II - 3196

— Cu privire la argumentarea potrivit căreia EB nu ar fi efectuat toate pregătirile necesare deschiderii accesului . . . . . II - 3200

— Cu privire la argumentarea întemeiată pe renegocierea raporturilor contractuale dintre reclamante și EB . . . . . II - 3203

— Cu privire la pretinsa inexistență a obstacolului abuziv . . . . . II - 3208

— Cu privire la pretinsa inexistență a discriminării față de EB . . . . . II - 3213

Cu privire la al doilea aspect, întemeiat pe inexistența unei discriminări în materie de prețuri . . . . . II - 3214

Argumentele părților . . . . . II - 3214

Aprecierea Tribunalului . . . . . II - 3217

3. Cu privire la al treilea motiv, întemeiat pe imputarea eronată, în sarcina CI, a comportamentului ilicit al CBF . . . . . II - 3224

Argumentele părților . . . . . II - 3224

Aprecierea Tribunalului . . . . . II - 3224

4. Cu privire la al patrulea motiv, întemeiat pe caracterul imprecis al deciziei atacate . . . II - 3226

Argumentele părților . . . . . II - 3226

Aprecierea Tribunalului . . . . . II - 3227

5. Cu privire la cererea de audiere a unui martor . . . . . II - 3229

Cu privire la cheltuielile de judecată . . . . . II - 3230